

SOLIDARITA

www.socsol.cz

cena 40 Kč solidární cena 60 Kč

19/115

MILION CHVILEK PRO...

4

ANDREJ BÓNA:
KDO MÁ PRAVDU O MILIÓNU
CHVILEK

10

MINA BAGINOVÁ:
POVSTANIE V SUDANE

18

MARTIN CHURAŇ:
RUSKÁ REVOLUCE A OBČANSKÁ
VÁLKA 1917/21 [VIII]

6

MARTINA VEVERKOVÁ:
JAK ODS ZACHRAŇUJE
"NORMÁLNÍ SVĚT"

12

DIANA YOUNG:
KAM S LEXITEM?

24

JAN KAŠPÁREK:
KAM SE POSUNE ALT PRIDE?

8

VOJTĚCH ROČEK:
TRIKOLÓRA - DALŠÍ HNĚDÁ
SKVRNA V ČESKÉ POLITICE

16

JAN MÁJÍČEK:
ZAŽÍVÁME NÁVRAT
SOCIALISMU?

SOC SOL.CZ
SOCIALISTICKÁ SOLIDARITA

SOLIDARITA

WWW.SOCSOL.CZ

3

„Soustavně číst – a tedy nejlépe i předplácet – časopis Solidarita má hned tři podstatné významy. Předně jde o normální okysličení mozku jiným pohledem na stejný svět, jenž takřka ve všech ostatních zdrojích zůstává zcela zabalen do totality cíleně selektovaných – většinou bezvýznamných – faktů a jednostranných výkladů. Solidarita do ničeho takového neupadá, naopak, je jedním z mála kroků vpřed mezi Skylly manipulátorů shora a Charybdou neuspořádaných tlachů v digitálním vesmíru. Za druhé, se Solidaritou vstupujeme do

světa určité levicové tradice, kterou kdysi charakterizovalo heslo „Ani Washington, ani Moskva, ale mezinárodní socialismus“, tedy tradice, které jde o „socialismus zdola“, o skutečnou demokracii. A konečně: četba a předplatné Solidarity je solidaritou s ní, s jejím přetrváním na „trhu“ tištěného slova. Solidaritou s těmi, kteří usilují o reálnou a přijatelnou změnu poměrů. A ovšem solidaritou jako takovou, solidaritou vůbec, tím, co dnes společnost nejvíc potřebuje.“
Martin Hekrdla, novinář

Milé čtenářky, milí čtenáři,
Číslo, které držíte v rukou, otvírá článek Andreje Bóny o fenoménu Milión chviliek. Zaujmout stanovisko k této iniciativě není lehké, my jsme se o to pokusili kromě zmíněného článku také skrze naši účast na demonstraci na Letné, kde jsme vytvořili antikapitalistický blok a rozdávali mezi účastníky akce letáky, jejichž obsah naleznete též otištěný v Solidaritě.

Druhé domácí téma je nová strana Václava Klause ml., Trikolora, k níž za-

ujmout stanovisko je snadné, což dělá článek Vojtěcha Ročka – pokud se tedy hlásíte k autentické levici a nejste součástí bahna kolem tzv. levice konzervativní – národovecké. Stejně do pravice tepe Martina Veverková v článku ODS za normální svět.

Co se týče zahraničí, přinášíme v minulém čísle slíbené pokrytí revoluce v Súdánu z pera Miny Baginové. Zda přijde socialismus ze západu se pak zamýšlí Jan Májíček. O Brexitu se hovoří stále a všude. O to méně se ale

hovoří o perspektivě tzv. Lexitu, tedy levicového odchodu z EU. Do souvislostí britské politiky ho staví členka SocSolu Diana Young.

V sekci teorii otiskujeme předposlední díl seriálu o Ruské revoluci z pera Martina Churáně. A konečně v sekci reporty přinášíme zprávu o posledním AltPride.

Inspirativní čtení!
Redakce

ANDREJ BÓNA

KDO MÁ PRAVDU O MILIÓNU CHVILEK?

Velké demonstrace jsou u nás jevem vzácnějším než lední medvěd bez existenčních úzkostí způsobených klimatickou změnou a hnutí s politickými cíli, které je výhradně financováno z kapes občanů bylo donedávna naprostou utopií. A přece, nepravděpodobné se stalo a na stole nám přistála unikátní miniatura toho, jak se kapitalismus vypořádává s kritikou občanské společnosti. To přesně podle mého ztělesňuje hnutí Milion chvilék pro demokracii.

Cíle a slovník Milionu chvilék jsou poměrně jednoduše pochopitelné. Mít trestně stíhaného premiéra nestojí za nic. Pokud tento člověk dělá navíc pouze líbivá gesta bez dlouhodobějšího smyslu, vlastní média a holding pobírající miliardové dotace, tak je to už fakt na dvě věci. To ostatně není úplně překvapující tvrzení. Kdyby před patnácti lety napadlo některou z agentur, které provádí průzkum veřejného mínění, zeptat se lidí na tuto otázku, tak by to výsledky potvrdily. Ale nemohli jsme čekat, že se to stane. Nebo ano?

SLEPÁ SKVRNA

Jak se Babiš dostal k moci, a proč se mu to podařilo tak rychle, jsou otázky, které Milion chvilék přehlídí a nezodpovídá. Vystačí si s pouhým polospičkeneckým tvrzením, že u moci ho dnes drží komunisté a prezident Zeman, čímž se více a více posouváme na Východ a je to v zájmu Číny a

Ruska. Jenže to je jako vysvětlení dost málo jako vysvětlení.

Babiš byl nevyhnutelný. Ve chvíli, kdy ziskovost vašeho podniku závisí na tom, jak se bude chovat stát (například v podobě poskytnutí dvou miliard v dotacích), tak se budete snažit přičinit o to, abyste mohli jeho chování nějak ovlivnit. Jestli máte malý autoservis nebo hospodu, můžete akorát dojít k volbám. Jestli na druhou stranu máte obrovský holding, otevírají se vám úplně jiné dveře. Několikery. A jedny z nich jsou právě to, že svoji ekonomickou moc přetavíte do té otevřeně politické. A přesně tohle je jedna z nepříjemných vlastností kapitalismu, o kterých se na Milionu chvilék nemluví. Místo toho organizátoři a vystupující přijali rétoriku toho, že stačí odstranit Babiše a bude líp. Nebude. I kdyby se nějakým způsobem Mikuláš Minář zmocnil stroje času, vrátil se do roku 1954 a odvezl malého Andráška Babiška na nějakou hodně, hodně vzdálenou planetu, tak bychom se dříve nebo později dočkali toho samého. V systé-

mu, který vám ze svojí podstaty dává možnost legálně si koupit přístup do vedení státu, je to samozřejmostí. I v alternativní dimenzi, kde existuje Česká republika bez Andreje Babiše, pořád budeme bojovat s lidmi, kteří přes peníze dovedou propašovat do rozhodování svůj soukromý zájem. Může jít o Petra Kellnera nebo Pavla Tykače nebo libovolného jiného oligarchu, který bude chtít ochránit svůj byznys před zákony na ochranu spotřebitele nebo životního prostředí. Stačí se podívat, jak Pardubický kraj ochotně vydal výjimku z povinnosti instalovat efektivnější nástroje ke snížení ekologické zátěže elektrárny Chvaletice¹ nebo na snahy lobbistů PPF ovlivnit vývoj kauzy Huawei²

¹ <https://www.euro.cz/udalosti/chvaleticka-elektrarna-dostala-emisni-vyjimku-musi-se-ale-modernizovat-1457343>

² <https://hlidacipes.org/miliardar-petr-kellner-chce-byt-nenapadny-na-domaci-scene-je-ale-videt-vicenez-obvykle/>

Rozdíl mezi Andrejem Babišem a jinými miliardáři je hlavně ten, že Andrej Babiš je vidět a jako premiér vykonává přímou politickou moc. Neschovává se za zdmi vily, ale jde na světlo a ve stínu mírně prosociálních kroků [kterými uplatil současnou parlamentní levici] si dál vytváří takové prostředí, ve kterém se lépe daří především Agrofertu. Dost možná, kdyby Andrej Babiš sešel z očí, dočkal by se stejného privilegia jako ostatní oligarchové – vlažného nezájmu. Ale právě díky tomu, že je viditelným cílem, je tak snadné být na něj naštvaný. Demonstruje se tak proti člověku, který je přímo ztělesněním kapitalismu. A Milion chvilek o problémech systému jako takového mluvit očividně v plánu nemá.

Premiérovi nemusí dělat vrásky ani statisícové demonstrace, protože jeho podpora stále trvá, ačkoli má skandálů nepočítaně, a ačkoli se při prezentaci nových volebních průzkumů říká, že hnutí ANO „dále oslabuje“. Jenže zatím oslabuje natolik, že by bylo s přehledem první. Navíc se může premiér Babiš po každé větší či menší krizi ukázat na tiskové konferenci a svalit vinu buď na Kalouska, nebo své koaliční partnery, nebo na všechny tradiční politické strany dohromady.

Milion chvilek se pokouší s touto marketingovou maskou Babiše-bojovníka proti zlořádu bojovat zapojením regionů. A je pravda, že od protestů proti Nečasově a Kalouskově vládě tak rozsáhlé demonstrace Česká republika nepamatuje. Před prázdninami jsem náhodou natrefil na takovou akci ve Vyškově a zároveň si uvědomil, koho takové akce přitahují. Skupina účastníků totiž typově plus minus odpovídala i demonstracím ve větších měs-

tech. Práce v regionech Milionu chvilek není o zapojení co nejširší veřejnosti do debaty, ale o přesvědčování přesvědčených. To vše navíc doprovázeno nesnesitelným moralizujícím patosem, že v politice musí vládnout slušnost – a slušní jsme my, a neslušní jsou oni. Jenže tohle nefunguje a výše zmíněné průzkumy to jen podtrhují.

Takže ano, Milion chvilek dělá dost věcí ne úplně ideálním způsobem. Nemluví o ovlivňování státu byznysem obecně, zapojuje pořád jenom jednu a stejnou skupinu lidí, a navíc se ani nepokouší tvářit, že by měla v plánu jakýmkoliv způsobem podporovat lidi, kteří jsou každý den odíraní na pracovištích nebo pod tlakem exekuční mafie. Cejch elitářství dostali zaslouženě. Ale abych byl fér – levice se má od Milionu chvilek hodně co učit.

LEKCE PRO LEVICI

S kamarádem dost často debatujeme nad tím, jestli existuje v České republice prostor pro novou levicovou stranu, a jestli ano [jakože na tom se obvykle shodneme], tak jak by mohla fungovat. A v tom stojí za to podívat se na Milion chvilek, jakožto na hnutí, které neskrývá, že má politické cíle [byť o sobě může tvrdit, že je apolitické, co hrdlo ráčí], ale přesto se mu podařilo mobilizovat obrovské množství lidí, a to ne na jednu, ale na celou řadu demonstrací. Zatímco počet členů skoro všech politických stran klesá, tak Milion chvilek stabilně nabírá nové příznivce, kteří jsou reálně ochotní a schopní pro něj nějakým způsobem pracovat.

Stejně tak u nás nebývá zvykem, že politická uskupení jsou financována malými dary od občanů. Ale i toho se

podařilo Milionu chvilek dosáhnout. Na transparentním účtu mají přes pět milionů korun a největší dar, který jsem dohledal byl něco přes deset tisíc od firmy, která prodává trička k výročí sametové revoluce. Co vím z vlastní zkušenosti, tak konzervativní levicové strany mají problém dostat vlastní členy na své schůze, zatímco Milion chvilek dovede zaplnit Letnou v letních vedrech. A jaká je reakce parlamentní levice u nás? Sebereflexe a pokusu pochopit organizaci Milionu chvilek se nedočkáme. Samozřejmě, že Milion chvilek se těší masivní mediální podpoře, ale i kdyby nic jiného, tak představuje zajímavý objekt k analýze organizačních a marketingových metod. Místo toho není problém narazit na legendy o Sorosbusech [v narážce na miliardáře Sorose, který financuje různé občanské aktivity po světě] a placených účastnících demonstrací.

Parlamentní levice je paralyzována svou podporou této vládě a tak není kritiky schopná. Stále nám bude dokola opakovat, že přeci zvedají důchody a minimální mzdu atd. To je sice pravda, ale děje se to tak díky benevolenci miliardáře Babiše a připravuje to pole pro nástup pravicových stran, které budou moci poukazovat na to, že levice přeci korupční systém prohloubila a pomohla udržovat.

O to víc je potřeba, aby zazníval proti vládě hlas radikální levice, nejen v systémové kritice, ale také v tom, jak se učit oslovovat více lidí, kteří nejsou spokojeni se systémem, ve kterém žijeme. Konec konců, jeden chytrý člověk kdysi napsal: „Učit se, učit se, učit se.“

MARTINA VEVERKOVÁ

JAK ODS ZACHRAŇUJE „NORMÁLNÍ SVĚT“

Dnes, kdy změnu klimatu může každý z nás fyzicky pocítit, a z médií se na nás valí informace o tom, že ledovce v Arktidě tají rychleji, než se předpokládalo, a na Sibiři rádí obrovské požáry, může zůstat v klidu jen málokdo. Pochybovat o tom, že se klima mění, a o tom, že na to má rozhodující vliv vypouštění oxidu uhličitého do ovzduší způsobované lidskou hospodářskou činností, může snad jen ten, kdo nedisponuje žádnými informacemi. A říkat, že situace nepotřebuje začít být neprodleně řešena, může jen nihilista. Přesto se v řadách [nejen] pravicových politiků najdou konzervativní zastánci „normálního světa“, kteří nás poučí, že je třeba bojovat za zcela jiné hodnoty.

SVOBODOU, VZDĚLÁNÍM A UMÍRNĚNOSTÍ KE ZKÁZE

27. června napsal Jan Skopeček, poslanec a ekonomický expert ODS, na svůj facebookový profil: „Automobil byl svého času symbolem svobody. Stejně tak snížení cen letenek otevřelo širokým vrstvám společnosti možnost svobodného pohybu. Svobodný člověk je ale pro levice nepřítel. Proto bursíkovské a pirátské návrhy na zdanění letenek a zákaz aut „zatím jen“ v centru Prahy.“ Jelikož se článek, na který tento komentář reaguje, týká zejména nahrazení aut se spalovacími motory elektromobily, můžeme se ptát, proč by elektromobily měly být méně svobodnou variantou, než klasická auta. Zužovat svobodu na svobodu vypouštět emise, to je myšlenka pravého experta, která nás zanáší do naivně individualistického pojetí svobody 90. let. Panu Skopečkovi kromě svobody záleží také na vzdělání, post z 21. července: „Aktivistka Thunbergová oceňuje mladé, že obětují vzdě-

lání boji za klima. To nepřekvapuje. Vzdělání, racionálně uvažující lidé, jsou překážkou pro novodobé šířitele apokalyptických vizí a novodobé mesiáše, kteří nás chtějí zachraňovat před domnělými hrozbami za cenu, že nám vezmou svobodu, prosperitu, dosavadní život. Potřebují ovce, ne vzdělané lidi.“ Když ekonomický expert nemůže operovat fakty, zbývá mu jen strašení a vytváření konspirační teorie o novém klimatickém náboženství.

ODS má přitom ochranu životního prostředí mezi svými 5 prioritami, a hlásá např. toto: „Domýšlet a věcně kriticky hodnotit důsledky našich činů“, „Pro přítomný prospěch neztratit právo na budoucnost“, „Dbát na to, aby náš rozum stále spolupracoval se svědomím“. Senátor za ODS Miroslav Vystrčil pak zdůrazňuje, že ochrana životního prostředí je konzervativním tématem a snaží se vyvrátit představu, že ODS toto téma opomíjí poukazováním na lokální ekologická opatření

starostů za ODS.¹ Zajímavé je, že pro tuto oblast, na rozdíl od dalších 4 priorit, nejsou uvedena žádná konkrétní opatření.

Otázkou pak je, do jaké míry se samotní zástupci ODS s uvedenými myšlenkami ztotožňují – např. Martin Cibulka, zastupitel za ODS na Praze 8, na svůj Facebook 25. července napsal, že za Karla IV. bylo ještě tepleji, než dnes, ale samozřejmě, to že nedovzdělání stávkující studenti nevědí. Evidentně, je možné si cokoliv vymyslet, jen aby člověk dokázal svou vědomostní nadřazenost.

Jeho i další „populární“ politiku ODS Alexandru Udženiju evidentně popudilo, když Praha 7 vyhlásila stav klimatické nouze. Udženija na to reagovala textem², v němž dává do

1 <https://www.ods.cz/5-priorit/zivotni-prostredi>

2 <http://www.alexandraudzenija.cz/klimatia=-nebo-politicka-nouze/?fbclid=IwAR25gCH8Z4Sfn156t->

kontrastu konkrétní opatření, která se realizují na Praze 2, kde je místostarostkou, s pouhou politickou proklamací, již je vyhlášení stavu klimatické nouze. Kromě toho, že Praha 2 nedávno zbytečně vykácela dvě desítky stromů v ulici Na Smetance, je z této argumentace znát, co vlastně představitelům ODS vadí – ochrana životního prostředí je pro ně přijatelná, dokud se jedná o „obhospodařování vlastní zahrádky“, avšak jsou schopni jakýchkoli rétorických kliček, aby nemuseli přiznat celoplanetární rozměr problému [který nutně žádá zásadní změny v organizaci produkce i společnosti].

Martin Cibulka byl ve svém postu z 28. května ještě ostřejší: „Boj s klimatem se stal novým náboženstvím, a jak z historie známo, o náboženství se nesmí diskutovat, protože kdo pochybuje, patří na hranici suchého dříví. Boj s klimatem se současně stal skvělým kšeftem. Co na tom, že bilance této svaté války je spíše negativní. Biopaliva škodí více než paliva z ropy, elektromobilita škodí životnímu prostředí, ale není to na první pohled tak vidět. Německo se svojí zelenou udržitelnou koncepcí stojí na prahu energetické propasti. To vše by šlo rozebírat a popisovat dál, ale co je pro mě nejděsivější, je ta sveřepost, fanatičnost a zloba, která se obrátí proti každému, kdo si dovolí jen polemizovat s klimatickými alarmisty a říct „tohle není dobře.““ Podobně jako Jan Skopeček, i Cibulka se snaží ukázat klimatické hnutí jako semenišť fanatismu, zcela překrucuje jeho argumenty a sám se staví do role racionálního a umírněného člověka. Co na tom, že zatímco klimatické hnutí se opírá o vědecké poznatky, on sám se opírá jen o svou víru, že svět může pokračovat beze změny.

TĚŽKÁ VÁHA: SAŠA VONDRA

Alexandr Vondra, bývalý disident a člověk, který se díky tomu těší celospolečenské známosti a uznání, se dostal do hledáčku mediální pozornosti v souvislosti se svým zvolením europoslancem a tuto pozornost využil i k vyjadřování se ke klimatu. Už v lednu prohlašoval, že „klima se měnilo vždycky“ a že „představa, že my teď najednou budeme řídit klima, je šílené vyústění arogance dnešní společnosti“³.

[BdFMMb9v-61ABdIpE8yE23aaHrw-mUimGOK9O3QVIMU](https://www.e15.cz/rozhovory/alexandr-vondra-politiky-dnes-na-)

3 <https://www.e15.cz/rozhovory/alexandr-vondra-politiky-dnes-na->

Takto naprosto nesmyslně je schopen argumentovat člověk, který se zároveň označuje za „ochránáře přírody“, a kritizuje kácení deštých pralesů. Sice trvá na tom, že na změnu klimatu má lidská činnost zanedbatelný vliv, ale jedním dechem také říká, že opatření v boji proti změně klimatu mají negativní dopad [kácení deštých pralesů kvůli pěstování palmy olejné, jejíž olej je využíván jako biopalivo]⁴. Nejen, že si Alexandr Vondra v podstatě protřečká, protože najednou mluví jak o tom, že špatně nastavená opatření mají negativní dopad i o tom, že člověk klima stejně neovlivňuje [tak co z toho je pravda?], ale dopouští se i další oblíbené pravicové zkratky: jakmile se někdo pokouší nějaký problém řešit, je to vždy ke škodě věci, protože to naborává fungující řád. A co hůř – každá taková změna dopadá jako zátěž na každého z nás, zejména pak ty nejslabší („Němci najednou začali prosazovat revoluci, jejíž následky teď každý uvidí na účtech za elektřinu.“) – to je logika i praxe našich pravicových politiků.

Pokud říkají nesmysly o klimatu řadoví politici, je to neradostné, avšak mnohem děsivější je, pokud to říká člověk těšící se společenské autoritě, disponující rétorickými schopnostmi, a ještě k tomu označující se za „ochránáře přírody“.

NECHME TO PÁNU BOHU

Snad nejpeprnější příspěvek do diskuse přidal Jan Zahradník, místo-

[hrazuji-boxeri-komedianti-a-kaspari-1355019](https://video.aktualne.cz/dvtv/vondra-babis-keca-byznys-ma-postaveny-na-dotacich-macron-chc/r~a091fb8e824e11e98a200c-c47ab5f122/)

4 <https://video.aktualne.cz/dvtv/vondra-babis-keca-byznys-ma-postaveny-na-dotacich-macron-chc/r~a091fb8e824e11e98a200c-c47ab5f122/>

předseda poslaneckého klubu a expert na problematiku životního prostředí ODS [nejvíce ze všeho člověka překvapuje, koho všeho je ODS schopna nazvat svým expertem], v pořadu 90 'ČT24'. On užívá náboženská přirovnání – „klimatičtí džihádisté“. To, co následně v pořadu zaznělo, byla snůška vzájemně si odporujících nouzových argumentů – od toho, že je třeba hledat celoplanetární řešení [protože emise EU nejsou v porovnání s jinými tak významné] přes to, že každý má začít sám u sebe, až k tomu, že přeci jen pořád tak docela jistě nevíme, zda jsou na vině klimatických změn emise CO₂, a už vůbec ne ty vyprodukované lidskou činností. Podobně jako pro Alexandra Vondru, i pro Jana Zahradníka znamenají snahy snižovat emise CO₂ zejména hrozbu pro životní úroveň lidí – straší tím, že zdraží energie, letenky, že budeme muset „omezit své životy“, že tím bude bráněno pokroku. Hlavní perlou jeho vystoupení je však myšlenka: „Příroda nás nebude poslouchat, je to v rukou božích“.

Člověk, který zaplní své vystoupení množstvím vzájemně si odporujících tvrzení, se nakonec odvolává k pokoře před Bohem, a k pokoře vyzývá též stávkující studenty. Větší pokrytectví si snad ani nelze představit.

Představitelé ODS, kteří se k tématu veřejně vyjadřovali, nemají ani jednotný názor na to, zda jsou klimatická opatření potřebná. Zato jsou jednotní v tom, že by nejradši viděli klimatické aktivisty a aktivistky umlčené a hnutí poukazující na vědecké poznatky neváhají přirovnávat k fundamentalistickým náboženským skupinám. Svoobodně se organizující a spolupracující lidé, stejně jako možnost změny, která by nedopadla negativně na běžné lidi, jsou zcela mimo jejich mentální schéma. Přitom jejich vlastní víra v to, že dnešní systém může donekonečna beze změny fungovat, je výrazem nikoli náboženské víry, ale naprosté zlostnatosti myšlení – pokud by měli trochu politické imaginace, mohli by přicházet s tržními řešeními problému, zeleným kapitalismem, a snažit se nám dokázat, že trh problémy vyřeší. Místo toho se drží prapodivného kličkování, strašení poklesem životní úrovně a vytváření zdání, že největším problémem, který máme, je, že si nemůžeme dát pivo před řízením, nebo máme v peněžence příliš mnoho průkazů.

5 <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>

TRIKOLORA: DALŠÍ HNĚDÁ SKVRNA V ČES- KÉ POLITICE

V červnu ohlásil Václav Klaus ml. vznik nového politického subjektu s názvem Trikolóra hnutí občanů, zkráceně Trikolóra. Hnutí lze obecně označit za konzervativní a nacionalistické, ale více k jeho ideologii a programu později. Hnutí může přispět k nové vlně nacionalismu v české parlamentní politice, a zda se tak stane a jaké budou výsledky tohoto odchodu z ODS a případně později i dalších stran, uvidíme přesně v následujících volbách. například v těch krajských na podzim 2020. Hnutí založil již zmíněný Václav Klaus ml., před Trikolórou člen ODS.

JAK VÁCLAV KLAUS ML. K ODS PŘIŠEL?

Trikolóra by nevznikla bez Václava Klause ml. a tak úvod musí být věnován právě jemu a tomu, jak k hnutí přišel. Václav Klaus ml. byl členem ODS hned dvakrát. Poprvé byl členem od září 2002 a v březnu 2009 stranu opustil, formálně po nezaplacení členských příspěvků, reálně následoval svého otce expremiéra a tehdejšího prezidenta, který ze strany vystoupil v reakci na zvolení Mirka Topolánka předsedou strany. Od ODS se odvrátil do té míry, že v následujících sněmovních volbách v roce 2010 volil konkurenční Stranu svobodných občanů.

V mezidobí před druhým vstupem do ODS založili se svým otcem a bratrem Institut Václava Klause, který, jak sám píše, se zabývá studiem a výzkumem života a díla Václava Klause st. Institut je výbornou institucí pro sponzory, kterými jsou např. skupina PPF Petra Kellnera (v 2018 darovala 10 milionů korun), automobilová firma ICOM

Transporta (v 2018 věnovala 1 milion), jejíž ředitel Zdeněk Kratochvíl dostal prezidentskou milost, v kauze podezřelého obchodování s akciemi firem z Bahamských ostrovů. Sám Kratochvíl o svém sponzoringu říká, je to proto, že „VK toho dělá pro Českou republiku strašně moc a jeho institut je tady potřeba.“ Dalším ze známých sponzorů je např. Česká zbrojovka (v 2018 věnovala 100 000 korun), nebo do roku 2018 významně přispívala i mlékárna Madeta a další. Dále je Institutu a jeho členové předním producentem politické propagandy sestávající z myšlenek exprezidenta Václava Klause.

Druhý návrat do ODS Václav Klaus ml. započal v roce 2014 funkcí poradce pro oblast školství u předsedy strany Petra Fialy. V posledních parlamentních volbách v roce 2017 už v dresu ODS kandidoval a v Praze a díky 22 635 (tj. 22,82%, nejvíce z celé ODS) preferenčním hlasům se z třetího místa dostal až na první a stal se poslancem. Ještě před volbami byl mediální a politickou ikonou strany. Ve straně byl dlouhou dobu významný nacionalista a

často se proti vlastní straně vymezoval, např. podporou vystoupení z EU, nebo protestem proti účasti českých vojáků v zahraničních misích. Jeho poslednímu konci v ODS, a tentokrát pravděpodobně definitivnímu, předcházeli již známý výrok přirovnávající schvalování zákonů ve Sněmovně kvůli členství v EU k rozhodování židovských výborů o složení transportů do nacistických koncentračních táborů. Po tomto výroku byl výkonnou radou strany vyloučen z ODS, ale poslanecký mandát si stále ponechal. Už předem ale dával najevo, že uvažuje o založení strany vlastní.

ZALOŽENÍ TRIKOLORY

Samotná strana byla založena v červnu a na jejím představení Václav Klaus mimo jiné prohlásil: „Přišel čas vrátit tuto zemi lidem, kteří pracují, platí daně, vychovávají děti. Přišel čas vzít si naši zemi zpátky.“ Je jasné, že nově založené hnutí je konzervativnější a euroskeptičtější než ODS. Vhodně ho také vystihuje ideologie,

kteřou mu připisuje wikipedie a to tzv. „klausismus“. Hnutí obsahuje snad vše, co Václav Klaus razil již v ODS, ale nedostávalo se mu tolik prostoru. Jen namátkou zmiňme největší skvosty z programových pilířů jako jsou zrušení inkluze, ústavou daný zákaz manželství pro homosexuální páry, snížení sociálních dávek nebo zrušení dotací na politické neziskovky či zrušení úřadu ombudsmana. Je to obvyklá směs konzervativního hněvu na zlé politické neziskovky, které je poznáme podle toho, že bojují proti rasismu, za rovná práva pro menšiny atp., národovecká kritika EU, která se omezuje jen na nadávání na unijní legislativu, aniž by šla do hospodářského podstaty EU – když už o ekonomice mluví, najdeme tu starý dobrý neoliberalismus a požadavek na konec regulací.

Politický program dobře doplňuje také seznam osob, které Trikolóře vyjádřili podporu. Seznam postav otevírá předseda Národní rady osob se zdravotním postižením Václav Krása, který naposledy ve volbách podpořil SPD, což bylo pro mnohé nepochopitelné. Dále své nadšení vyjádřil někdejší europoslanec za Svobodné Petr Mach, nebo podle svého vlastního procentuálního odhadu největší podporovatel a předseda DSSS Tomáš Vandas, který prohlásil, že se Trikolóra shoduje s jeho názory „tak na 95 procent.“

Trikolóra považuje za svou prioritu sněmovní volby v roce 2021, ale již teď se objevuje ve volebních průzkumech. Její podpora je zatím nízká, okolo 1-3%, ale někteří současní poslanci více či méně zřetelně vyjadřují novému hnutí podporu. Asi nejznámějším je současný poslanec ČSSD Jaroslav Foldyna, který veřejně přiznává kontakty s Trikolórou a SPD a prosí, aby se, že v ČSSD je již naposledy, a odejde do strany za Václavem Klausem ml. Blízko k Trikolóře má také poslanec ANO Přemysl Mališ, který se účastnil jejího veřejného představení. Hnutí jistě získá některé příznivce od ODS, SPD, KSČM, ČSSD, a ANO.

Václav Klaus ml. je ikonou strany a jeho obliba mezi voliči (viz např. počet preferenčních hlasů), národovecká ideologie, správné načasování a jistý stesk po Klausovské politice dává straně větší naději, než zatím napovídají průzkumy a Trikolóra má již přes 8 500 registrovaných příznivců.

Hnutím Trikolóra se česká politická scéna stane místem s ještě větší mírou hnědého hnusu a beznaděje. Česká parlamentní levice je v obou případech neschopná se nacionalismu a rasismu skutečně postavit, částečně také proto, že k oběma věcem její členové a představitelé přispívají. Naposledy v případě nechutných výroků Vojtěcha Filipa (KSČM) o výkupu pra-sečáku v Letech u Písku.

Zdálo by se, že psát o hnutí Trikolóra je ztráta času a upadne v bezvýznamnost jako například strana Realisté politologa Petra Robejška. Ta si po svých debaklech jak ve sněmovnách, tak i v prezidentských volbách odhlasovala letos v létě svůj zánik. U Trikolóry ale průzkumy, dosavadní vývoj a její prezentace naznačují opak. Trikolóra se dala zatím pro ni úspěšnou cestou sbírání pravicových a nacionalistických radikálů z jiných stran. V jejím přípravném výboru je klausistka a ochránkyně Václava Klause ml. Zuzana Majerová Zahradníková, která spolu s ním vystoupila z ODS, spoluzakladatel strany Realisté Antonín Fryč a jeho bývalá stranická kolegyně Jana Marková.

Do sněmovních voleb je ještě daleko a současné levicové strany budou jistě považovat za úspěch, pokud se alespoň vyrovnají svým posledním hrůzným výsledkům. Do Sněmovny se tak může dostat i hnutí Trikolóra. Konkurencí bude hlavně pro SPD, protože bude tvořit její přijatelnější verzi, a tak získávat i ty, které by se k Okamurovcům nepřihlásili. Pokud by volby dopadly podobně, jako nyní, může mít Trikolóra navíc dost dobrou šanci stát se se jazýčkem na vahách a pomoci hnutí ANO sestavit vládu. Trikolóra je nové hnědé zlo na politické scéně.

POVSTANIE V SUDÁNE

V apríli 2019 bol sudánsky prezident Omar al-Bashir po štyroch mesiacoch nepretržitých rozsiahlych protestov nútený rezignovať. Protestujúci však nepreukázali žiadne spomalenie ani o dva mesiace neskôr. Obyvatelia Sudánu, ktorí odmietli čeliť rovnakému osudu ako ostatné národy Arabskej jari, sa zorganizovali tak, aby odolali vojenskej junte a ostali pevní vo svojich požiadavkách na občiansku vládu.

POZADIE POVSTANIA

Keď sa začiatkom júna telá zabitých aktivistov vznášali pozdĺž Nílu, jedna vec bola istá – boj za slobodu a spravodlivosť pre sudánsky ľud sa zďaleka neskončil. To, čo malo po odstránení Omara al-Bašira predstavovať obdobie veľkého víťazstva, sa zmenilo na boj za slobodu a autonómiu. Za posledné týždne polovojské sily pod vedením Dočasnej vojenskej rady (TMC) zabili stoviek aktivistov, znásilnili stovky žien a stovky ďalších civilistov bolo vážne zranených. Tieto mimosúdne zabitia spojené s rozsiahlym použitím sily je ďalšou fázou vojenskej snahy o konsolidáciu moci uprostred súčasného mocenského vákuu.

Rovnako ako v prípade iných autoritárskych režimov „zmena“, ktorú predstavuje TMC, nie je v skutočnosti vôbec žiadna zmena. V decembri 2018, počas počiatkových fáz povstania, armáda rozšírila svoju neochvejnú podporu pre al-Bašira a jeho stranu Národného kongresu. V nasledujúcich mesiacoch však armáda, ktorá bola ohrozená stratou verejnej podpory v rastúcej klíme nesúhlasu, zorganizovala štátny prevrat na zosadenie al-Bašira, zmocnila sa moci a nahradila ho vodcom Abdel Fattah al-Burhanom. Tento násilník, ako si demonštranti rýchlo uvedomili, bol do značnej miery symbolická postava. Aby bolo možné dosiahnuť skutočné zmeny, Sudán musí byť očistený od starého režimu a TMC predstavuje to isté, iba bez al-Bašira. V nasledujúcich týždňoch sa al-Burhan stretol s hlavami egyptských štátov, Saudskej Arábie a Spojených arabských emirátov, ktoré sa zaviazali vedeniu TMC troma miliardami dolárov na „nastolenie mieru v regióne“, teda peniaze na vyzbrojenie milície. Aj keď na čele s al-Burhanom, skutočné vládnutie moci v krajine leží so zástupcom vedúceho TMC Janjaweedu

a vodcom rýchlych bezpečnostných síl (RSF), ktoré v roku 2003 pod vedením al-Bašira viedli genocídu etnických menšín v Darfúre. Dnes RSF, zložené z niekdajších členov Janjaweedu, predstavuje stredisko vojenskej rady a partnerstvo medzi týmito dvoma silami predstavuje rovnakú hrozbu despotickej vojenskej vlády, ktorá postihla ostatné krajiny Arabskej jari. Po neúspechu rozhovorov so silami deklarácie slobody a zmeny (FDFC) s koalíciou komunitných organizátorov, aktivistov a opozičných strán, ktoré boli na čele povstania, sa vojenská rada rýchlo chopila moci. Vojenská represia sa dnes snaží získať moc nad ľuďmi železnou päsťou.

REZISTENCIA PROTI REPRESII

Odpor ale nezaostáva. To, čo sa začalo protestom proti zvýšeniu nákladov na chlieb v decembri 2018, sa stalo organizovaným bojom proti starej hegemonickej moci a za príslub rovnosti a spravodlivosti medzi triedami, náboženskými vyznaniami a pohlaviami. Prostredníctvom rozsiahlych protestov, demonštrácií, barikád a sit-ins postavili radikálne masy nielen podmienky pre odstránenie al-Bašira, ale boli organizované aj v ich ochote bojovať za zjednotenú víziu spravodlivého Sudánu. V tom, čo svedčí o sile vôle ľudu, boj proti autoritárstvu pokračoval a pokračuje v stále smrtelnejších podmienkach. V reakcii na krvavé zásahy RSF proti demonštrantom, ktoré sa začali násilným rozptýlením tých, ktorí sa zúčastnili demonštrácie 3. júna pred ústredím TMC, FDFC ohlásilo všeobecné štrajky a úplnú občiansku neposlušnosť. 8. a 9. júna sa uskutočnili historické generálne štrajky, ktoré uzavreli mesto Chartúm. Zatiaľ čo vojenská junta hrala falošnú propagandu cez štátne mediálne kanály a označovala štrajky za neúspech, pracovné sektory hlásili viac ako 70% celého mesta účasti na štrajku. Demonštranti a organizátori

sa dnes spojili na ďalšie kolo odporu. Či už ide o prekážkové cesty, organizovanie výučby, chodenie od dverí k dverám s letákmi, alebo o pokus o prelomenie výpadku médií a zdieľanie internetových hesiel, občianska neposlušnosť a demonštrácie pokračujú dodnes. Je dôležité zdôrazniť, že demonštrácie, ktoré nasledovali po masakri ozbrojenými silami TMC, sa neobmedzili len na hlavné mesto. Robotnícka trieda po celej krajine, najmä v Darfúre a Kordofane, sa stretli na akciách požadujúce pád vojenskej junty tvár v tvár guľkám a slznému plynu. Hoci je ľahké vykresliť súčasnú situáciu v Sudáne ako ďalšiu humanitárnu krízu v Afrike, musíme tomuto pokúšaniu odolávať. Predchádzajúce povstania v rokoch 1964 a 1985 boli z veľkej časti vedené mestskou elitou, a v konečnom dôsledku nepriniesli zmeny v materiálnych podmienkach bežných ľudí, práve naopak, moci sa uchopili totalitné vlády, ktoré páchali zverstvá po celej krajine. Dnes sú protestujúci oveľa viac pripravení. Súčasný protesty získali rozsiahlu podporu kvôli ich schopnosti mobilizovať masy. V mesiacoch od podpísania Deklarácie slobody a zmeny protestujúci organizovali kruhy občianskeho vzdelávania zhromažďovali nápady a spätnú väzbu a spolupracovali s občanmi pri formulovaní zloženia a funkcií dočasnej vlády. Organizácia vedená prevažne Združením sudánskych profesionálov sa zaväzuje obnoviť moc odborových zväzov, ktoré boli narušené al-Baširovým režimom. V uliciach protesty prelomili nielen triedy, ale inšpirovali a oživil aj veľké časti mládeže a skupiny žien. V súlade s históriou sudánskych žien, ktoré sa ujali vedenia v masových povstaniach, sa ženy vo veľkom počte nachádzali v popredí týchto sit-ins a demonštrácií. Deklarácia vo svojej charte požaduje systematické prepracovanie

sudánskej demokracie a zdôrazňuje potrebu rovnosti medzi pohlaviami a právami a slobodami žien.

Odpor vojenskej rady a jej ochota nemilosrdne zabíjať nevinných a nenásilných demonštrantov na zachovanie represívnej hierarchie draho odporovala. V nadväznosti na ponuku premiéra Etiópie, FDFC preukázala ochotu vrátiť sa k rokovaniam s TMC s cieľom nájsť „mierové“ riešenie situácie. Rozhodnutie FDFC začať rozhovory so skupinou, ktorá strategicky zabila stovky ľudí, pričom odvolala občiansku neposlušnosť, sa oprávnenne stretla s veľkou kritikou protestujúcich, najmä medzi mladými ľuďmi, ktorí neveria, že s autoritárskymi mocenskými silami je možné rokovať. Okrem toho, hoci FDFC tvrdí, že je reprezentatívnym zástupcom rôznych záujmov nás, ešte sa nevzdala alebo nevyhodila pravicové sily v rámci svojich vlastných radov, ako napríklad stranu Národnej ummy, ktorej vodcovia boli kritickí voči civilným neposlušnostiam a využívajú súčasnú klímu na rozvoj svojej politickej kariéry.

REVOLUČNÁ ALTERNATÍVA Z PERIFÉRIÍ

Začiatkom apríla, krátko pred pádom al-Bašira, sa fotografia 22-ročnej študentky

Alyi Salahy stala takmer virálnou. V dlhom bielom odevu a veľkých zlatých náušniciach stála Alaa na vrchu auta so zdvihnutým prstom a komunikovala s davom demonštrantov. Čo sa stratilo v ikonografii tohto okamihu bol charakter jej slov, keď hovorila k davu, parafrázujúc slová od sudánskeho básnika Azharího Mohameda Aliho: „Guľka nezabije. To, čo zabíja, je ticho ľudí.“ Lavica zo severnej pologule sa na príklade Sudánu môže poučiť, ako lepšie porozumieť politickým dynamikám, ktoré sa odohrávajú v tzv. perifériách. Väčšina akademikov a novinárov sa, žiaľ, sústreďuje výlučne na centrum na úkor toho, čo sa deje na okraji, napriek tomu, že práve periférie častejšie predstavujú nové politické možnosti. Sudán predstavuje strednú cestu medzi odmietnutým „Iným“ a dominantnými hráčmi v arabskom svete. V tomto zmysle existuje dôvod dúfať, že revolucionári v Sudáne, tak ako aj v Rojave, uspejú pri vytváraní revolučnej alternatívy. Sudánska revolúcia odmietajúca režim, ktorý je vojenskou diktatúrou s islamistickou ideológiou, je už na dobrej ceste k dosiahnutiu toho, čo nedokázali vytvoriť ostatné povstania Arabskej jari. Vojenská generácia sa pokúsila upokojiť revolucionárov odstránením Al-Bašira, ale tí sa nenechali oklamať takýmto

divadelným ťahom. Naďalej trvajú na úplnom odstránení starého režimu a nastolení demokracie založenej na občianskych právach pre všetkých.

Revolucionári v Sudáne otvorene a hrdó odmietli šari'ú ako zdroj legislatívy v krajine. Nechcú nič menej ako občiansky štát s občianskymi zákonmi. Na rozdiel od iných protestov Arabskej jari nie je v sudánskej revolúcii nezvyčajné vidieť protestujúce ženy na čele demonstrácií, čo naznačuje, že medzi revolucionármi je atypický stupeň feministického vedomia. Skutočnosť, že rodová nerovnosť nebola hlavným záujmom ľudových hnutí Arabskej jari od začiatku podkopávala ich revolučné ciele. Ďalšou sľubnou charakteristikou sudánskej revolúcie je jej inkluzivita na národných a etnických základoch, ktorá signalizuje vznik novej a dúfajme, že post-nacionalistickej základne pre občiansku a politickú spoločnosť. Spoločne tieto vlastnosti znamenajú revolučné vedomie, ktoré uznáva viacvrstvovú povahu útlaku, a toto by nemalo byť prekvapením vzhľadom na neustále emancipačné zápasy v Sudáne počas celej jeho modernej histórie.

DIANA YOUNG

KAM S LEXITEM?

POUČENÍ Z HISTORIE

Je velká škoda, že deníky britského levicového politika Tonyho Benny neexistují v českém překladu. Poskytují totiž vhled do fungování nejvyšších kruhů Labouristické strany a myšlenek jednoho z hlavních představitelů britské levice a vůdčího zastánce demokratického socialismu. Na počátku 70. let byl Benn velmi skeptický k Evropskému hospodářskému společenství [EHS], předchůdce Evropské unie. 22. ledna roku 1972 za vlády Konzervativců pod vedením Edwarda Heatha Británie do EHS vstoupila. Labouristé však počítali s novým projednáváním vstupních podmínek a následným předložením nových podmínek lidovému hlasování. Stoupenci kampaně People's Vote dožadující se „druhé“ referenda by si tak měli uvědomit, že druhým referendem bylo již to červnové z roku 2016. Takže do třetice všeho dobrého?

Po druhém volebním vítězství v roce 1974 se Labouristé zaměřili na referendum naplánované na následující rok. Jestli lze někoho označit za autora Lexitu, je to Tony Benn. Ve svých denících Benn vyjadřuje frustraci z toho, že byl jako ministr průmyslu ve vládě přehlasován, z přesouvání pravomocí do Bruselu a z podkopávání parlamentní suverenity. Jeho vize spočívala v „harmonizaci s Evropou, zóně volného obchodu a kooperaci na ad hoc bázi.“¹ Ve výsledku pak vedla k počátku kampaně za referendum spojené s odporem k volnému trhu.²

Referendum nakonec přineslo zásadní porážku obhájců odchodu z EHS. Z hlediska politické

taktiky tehdy Toryovcům vedeným Margaret Thatcherovou vyhovovalo, že Labouristé na tomto tématu těžko hledají shodu. Pro odchod totiž byli lidé na levém křídle Labouristické strany, některé odbory, Komunistická strana Velké Británie, nacionalistické strany Skotska a Walesu, ale také Enoch Powell, který se stále přibližoval rasistické pravici, a navíc neofašisté z Národní fronty.

LEXIT ČÍSLO 1:

Význam tohoto dějinného exkurzu je dvojitý; za prvé tu v otázce jakéhokoli kriticky reflektovaného odchodu z EU máme klíčovou roli Jeremyho Corbyna, který je k unii dlouhodobě skeptický. Sám vstoupil do Labouristické strany v roce 1983, když byl jasným lídrem levého křídla strany Tony Benn. Corbynovi bychom křivdili, pokud bychom se připojili k častému tvrzení, že zůstal politicky zaseknutý v 80. letech, je však pravdou, že jej lze stále považovat za stoupence Bennova přístupu k socialismu. Lexit by tak v případě realizace pravděpodobně obsahoval programové priority oné kampaně z roku 1975. Za druhé je třeba zmínit, že Corbyn je stejně jako Benn neochvějným zastáncem parlamentního socialismu. Benn sám sebe v roce 1974 popsal jako „radikálního liberála starého stylu, který se podíval trochu vpřed a uviděl, co se blíží.“³ To nám Bennova vize Lexitu ukazuje důrazem na parlamentní suverenitu a odpovědnost, čehož podobnosti vidíme i v Corbynově představě Lexitu. Zdá se, že jeho plán počítá s vítězstvím Labouristů v parlamentních volbách jako se základem pro nové vyjednání Lexitu.

Britská levice a Labouristická strana měly s Evropskou unií, potažmo EHS, problematický vztah celé

dekády. Vlády Margaret Thatcherové vyčerpaly a oslabily, obzvláště v období stávků horníků let 1984-85, odborové hnutí. Některé odbory tak pak pohlížely na EU jako na alternativní sféru boje za práva pracujících po tom, co byly odstaveny na domácí scéně. Levé křídlo Labouristů zase neutralizoval Neil Kinnock umetáním cesty Blairismu, který stranu ovládl roku 1994.

ARGUMENTY PROTI EU

Ekonomická integrace EU akcelerovala s rozvojem Evropského mechanismu směnných kurzů (nástroj stabilizování evropských měn a přípravy na jednotnou měnu), s podpisem Maastrichtské smlouvy a se zavedením eura v roce 1999. Již tady můžeme vidět kořeny společenské katastrofy, kterou byla krize eura začínající roku 2009. Například Joseph Choonara přesvědčivě popsal pro brožuru Socialist Workers Party roli evropských institucí v zaškrcení řecké ekonomiky. Řecko bylo pod silným vlivem tzv. Trojky – Mezinárodního měnového fondu, Evropské centrální banky a Evropské komise. Trojka po řecké vládě požadovala prodej veřejných majetků (např. letišť) a snížení státních výdajů včetně důležitých programů ve zdravotnictví. Tyto kroky měly okamžitý a dramatický dopad na životní vyhlídky řeckého obyvatelstva. Řecká politická odpověď přinesla od ledna 2015 socialistickou vládu Syrizey. Premiér Alexis Tsipras vyhlásil referendum, které ukázalo, že řečtí voliči by nepřijali úsporná opatření vynucovaná EU. To však nemělo žádnou vyjednávací váhu ve vztahu s unií a škrty tak pokračovaly.⁴ Tsiprasův první ministr financí Yanis Varoufakis mezitím založil hnutí

1 Tony Benn, *Against the Tide. Diaries 1973-1976* (1989) p135. [Entry for 8.4.1974]

2 D. Butler and U. Kitzinger, *The 1975 Referendum* (1976), p99.

3 Benn, *op. cit.* p198. [Entry for 17. 7. 1974]

4 Yanis Varoufakis, *And the Weak Must Suffer What They Must?* (2016)

Democracy in Europe [DiEM25], které má optimisticky za cíl demokratizaci EU zdola. Řecký příklad ovšem spíše ukazuje, že i když mají zvolené vlády jednoznačnou podporu svých voličů, neoliberální vůle EU zvítězí.⁵

LEXIT VS. BREXIT

V roce 1975 se britská Konzervativní strana mohla pohodlně uvelebit a sledovat vnitřní boj na levici. Nejhlasi-
tější odpůrcem volného trhu mezi Toryovci byl tehdy Enoch Powell, jakkoli opustil Konzervativní stranu a v parlamentu seděl za severoirskou Ulsterskou unionistickou stranu. Teprve raná 90. léta a Maastrichtská smlouva přinesla rozpor ohledně větší integrace do EU do Konzervativní strany. Tehdy byla také založena zárodečná verze UKIPu. Ten hraje v britské politice komplexní roli, kterou dobře ukazuje kniha *Revolt on the Right* [2013] Roberta Forda a Matthew J. Goodwina. Přesto, že se UKIP zdá být stranou jednoho tématu, můžeme říct, že dosáhl dvou věcí; zatáhl Konzervativní stranu více doprava a položil na stůl požadavek druhého referenda o členství v EU. Od přelomu století Konzervativci ztráceli hlasy ve prospěch pravicovějších subjektů a byli tak po roce 2010 nuceni vládnout v koalici s Liberály. David Cameron v roce 2015 doufal, že vyhlášení referenda o vystoupení zastaví odliv hlasů napravo a ukončí aktuální rozpory v Konzervativní straně.⁶ Tato

strategie evidentně nevyšla.⁷ Příprava na referendum včetně Brownova premiérování legitimizovala anti-imigrační rétoriku, kterou si jako svou zbraň osvojili Nigel Farage a UKIP. Podle Ashe Sarkara šlo v hlasování především o rasu a imigraci.⁸

STAV LEVICE

Wayne Asher pro časopis *Socialist Workers Party* poznamenal, že kontext pro Lexit číslo 2 není stejný jako v roce 1975.

V roce 1975 měli *International Socialists* (předchůdce SWP) 4500 členů, z nichž mnozí byli respektovaní aktivisté; některé z odnoží založených v různých továrnách v době největší aktivity organizace v roce 1974 stále existovaly. Možnost vybudovat početné celostátní hnutí byla stále na pořadu dne. *The International Marxist Group* měla přes 1000 členů, stejně jako *Workers Revolutionary Party* Gerryho Healyho. Komunistická strana měla, alespoň oficiálně, přes 30000 členů a uplatňovala rozsáhlý vliv v dělnickém hnutí. V Labouristické vládě, kterou v roce 1974 vynesl k moci narůstající třídní boj, působili v ministerských funkcích známí levičáci jako Peter Shore, Tony Benn, či Micha-

wards the precipice.' *International Socialism* 162 (Spring 2019, p17.)

7 Tim Bale, *The Conservative Party from Thatcher to Cameron* (2nd edn. 2012)

8 Ash Sarkar, interview on the podcast *Political Theory Other*, #43 (April 2019)

el Foot. Jinými slovy, pole působnosti levice bylo v roce 1975 o hodně větší, šance vystavět autentické radikálně levicové opoziční hnutí rovněž a v neposlední řadě existovalo více méně čisté dělení na pravici a levici.⁹

Dnešní Labouristická strana a mimoparlamentní levice je rozdělena na čtyři proudy.¹⁰ Část reprezentují os-
třlení Blairisté, kteří chtějí zůstat v unii v naději, že by opět mohla přijít doba ekonomických benefitů, které umožnily spustit jejich neoliberální projekt 90. let. Pak je tady pravé křídlo strany, lidé jako John Mann, kterým se přezdívá modrá Labour a kteří chtějí unii opustit, aby drželi na uzdě imigraci a s tím současnou kvalitu sociálního státu. Máme zde také zastánce setrvání typu Toma Watsona, kteří malují EU jako naplnění „socialistických hodnot“ internacionalismu a kolektivní akce. Toto zjevně utopické vidění je zároveň základem kampaně *People's Vote*, kterou podporují levicové organizace jako *Socialist Resistance*. Pro mnohé však, jak poukazuje Ash Sarkar, volit setrvání není prounijní pozice, ale spíše snaha zastavit Farage a jemu podobné.¹¹ Pak jsou tu tací, jako předseda Labouristů Jeremy Corbyn, levicové organizace jako *Socialist Workers Party*, odbory, či *Socialist Coalition*, kteří by chtěli unii opustit v zájmu podpory práv pracujících a zvýšení počtu pracovních míst

5 Joseph Choonara, *The EU. A left case for exit* (2016)

6 Alex Callinicos, 'Shambling to-

9 Wayne Asher, In a hole and still digging: the left and Brexit, *International Socialism* 161 (January 2019)

10 Callinicos, op.cit. pp12-14.

11 Sarkar, op.cit.

ve Spojeném království. Pro tento zájem cítí potřebu upevnit parlamentní suverenitu – Lexit číslo 2. V čase, kdy píšu tento článek (červenec 2019), počet posledně zmíněných rychle klesá a mnoho vůdčích postav Labouristů – John McDonnell, Emily Thornbury, Dianne Abbot – se přiklonilo ke kampani People's Vote. Organizace Momentum zůstává rozdělená, ale již při zběžném pohledu je stále jasnější, že někteří v organizaci jsou také přesvědčeni o kampani People's Vote propagující setrvání.¹²

HROZBA ZPRAVA

V 70. letech kritizoval Tom Nairn první pokus o Lexit z perspektivy nové levice. Jeho argumentem bylo, že pokud Británie opustí EHS, zachová si staré instituce jako monarchii, sněmovnu lordů, centralizovaný stát a nepsanou ústavu. Zachovala by si prý i imperiální postoje a atlantismus, tedy vizi úzké spolupráce severní Ameriky a Evropy. Setrvání v EHS by naopak v Nairnově vidění narušilo status quo a vyžadovalo změny uvnitř státního zřízení a zásadní opuštění imperiální minulosti.¹³ Nairnov pohled byl v 70. letech minoritní, ale ozvěny jeho

argumentace slyšíme v anglickém nacionalismu a nostalgii po impériu, která pohání pravicovou kampaň za Brexit.

V červnu 2016, týden před plánovaným termínem referenda, byla zavražděna labouristická poslankyně Jo Cox. Její vrah křičel „Britain First!“, což není jenom slogan, jde i o název extrémně pravicové organizace. Ve vrahově domě policie našla fašistické publikace a radikálně pravicovou propagandu. Rétorika UKIPu vyložila referendum jako hlasování proti imigrantům a Jo Cox byla známa svou prací s imigranty. Za tři roky od odhlasování Brexitu zaznamenáváme znatelný nárůst zločinů z nenávisti. Poprvé, kam živá paměť sahá, policie v Británii varuje před nebezpečím fašistického terorismu.

Vítězství Brexitu v referendu uvolnilo typ rasistického nacionalismu, který touží po návratu k imperialistickému náhledu na svět, bezuzdné rasistické promluvy a očerňování marginalizovaných a zranitelných skupin obyvatelstva nezná hranic. Konzervativní politici, kteří až doposud mohli být považováni za „mainstreamové“, byli zataženi do tohoto závodu ke dnu. Jak hluboko mohou zajít?

BUDOVÁNÍ LEVICE

V čase psaní tohoto článku se zdálo nejpravděpodobnějším, že Británie opustí Evropskou unii do konce října. Máme tedy 100 dní na to, abychom se vyhnuli rizikům Brexitu bez

dohody – deregulované ekonomice s nízkými platy, nízkými daněmi, kde by veřejné majetky byly prodány do USA. Lexit je bezpochyby nejpřesvědčivější analýzou vztahu s EU., Jak ovšem přeměnit tuto analýzu v politickou strategii? Co musíme udělat, aby se z Brexitu stal Lexit? Hlasovat o nedůvěře vládě Borise Johnsona, tak aby to vedlo k parlamentním volbám a vítězství Labouristické strany. Strategie People's Vote je riskantní; za prvé proto, že nemáme jistotu, že by setrvání zvítězilo jasným rozdílem a za druhé proto, že těsné vítězství setrvání by pravděpodobně rozhnilo pravici a jejich přesvědčení, že jim byl Brexit ukraden. Těžko se tomu věří, ale současný stav se ve skutečnosti může ještě zhoršit.¹⁴

Pokud tedy vyloučíme kampaň People's Vote, zdá se nezbytnou podpora Lexitu jakožto jediného programu stavícího se proti politice škrtů. Jakožto jediné cesty proti pevnosti Evropa, pro zajištění ochrany životního prostředí a zastavení klimatické změny. Abychom učinili Lexit reálným, musíme nově vybudovat jednotnou levičičku okolo efektivních a strategicky volebně prosazovaných socialistických cílů.

12 Ohledně polemiky v Labour, viz: <http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article6134>

13 Tom Nairn, *The Left Against Europe*, (Special Issue) *New Left Review*, Sept/Oct 1972.

14 Viz, Richard Seymour, Interview on the podcast Politics Theory Other #28 (January 2019)

A CO
ČTEŠ
TY

?

Solidarita
30 Kč
S0C50L

JAN MÁJÍČEK

ZAŽÍVÁME NÁVRAT SOCIALISMU?

Ve Spojených státech roste podpora politiků jako je Bernie Sanders, Alexandria Ocasio-Cortez, svou razanci si uchovává i Jeremy Corbyn. Konzervativci všech odstínů straší před nástupem socialismu. Ale jaký je ten dnešní socialismus?

Nedávné průzkumy, které komentoval americký časopis *The Nation*¹, ukázaly, že snaha prezidenta Trumpa pohřbit socialismus se nedaří. Ačkoli Trump na setkání s brazilským krajně pravicovým prezidentem Bolsonarem vyhlásil soumrak socialismu, na domácí scéně ho v průzkumech veřejného mínění předběhl senátor Sanders, který se sám vyhlašuje za demokratického socialistu. Více jak 4 z 10 Američanů by považovali socialismus za dobrou volbu pro svou zemi a u mladých Američanů je podpora okolo 50%².

V Německu zase rozvířil debatu předseda tamních Mladých sociálních demokratů, který přišel s návrhem na zestátnění BMW a regulaci množství vlastněných bytů tak, aby se předcházelo spekulacím³. Svě zděšení už ventilovala i Lenka Zlámalová z *Echo24*,

pro kterou je západní socialismus jen snahou progresivistů obstarat si zdroje na svou identitární válku proti tradičním rolím (<https://echo24.cz/a/SGm92/socialismus-se-vraci-zapad-nastupuje-cestu-k-centralne-rizene-spolecnosti>). Více či méně nesmyslných reakcí na současný politický pohyb najdeme více a nedozvíme se z nich nic jiného, než to, že socialismus znamená nesvobodu, konec demokracie a zkázu tradičních hodnot.

MINULÝ REŽIM

Jenže pro českého čtenáře opravu může být trochu složité pochopit, co to ten socialismus ze Západu vlastně je. Problémem je především politická jednostrannost, s jakou se o tématu diskutuje. Většina českých novinářů se definuje pravicově, a i když nevědí, co to socialismus je, nebo je to vůbec nezajímá, jsou proti němu. Levicové strany se o nějaké vysvětlení socialismu nesnaží, protože v zásadě rezignovaly na to, že by něčeho takového chtěly dosáhnout a usadily se v krajně kapitalistického realismu.

Samozřejmě lze říci, že my, obyvatelé střední a východní Evropy máme přeci se socialismem bohaté zkušenosti, takže není potřeba nějakého dlouhého vysvětlování. Jenže v tom je ten zásadní omyl.

Minulý režim se se zaštiťoval marxismem a hlásal, že buduje socialismus. Ve skutečnosti šlo od roku 1948 o stalinský režim státního byrokratického

ho kapitalismu, který se rozšířil po celé střední a východní Evropě spolu s tím, kam došla sovětská vojska. Tento režim byl založen na naprostém podřízení všech státních a společenských organizací vládnoucím komunistickým stranám jednotlivých zemí s vůdčí rolí, kterou hrála Komunistická strana Sovětského svazu. Hospodářský život země byl podřízen státnímu dirigismu, který se na počátku 60. let dostal do krize. Byrokratické plánování mělo být vyjádřením socialistické racionality a konečným vítězstvím nad anarchií, která vládne v kapitalismu. Problém byl v tom, že samotný princip akumulace kapitálu a vykořisťování pracujících za minulého režimu nezmizel. Bývalé Československo sice vybudovalo specifickou podobu sociálního státu tak, jak k tomu došlo i na Západě, ale stejně jako tam nebyl kapitalismus překonán, jen proměnil svou aktuální podobu.

Už zmíněná hospodářská krize na počátku 60. let vedla v Československu k zahájení tzv. obrodného procesu, který zahrnoval jak ekonomické, tak politické reformy. Tento nebývalý politický pohyb znovuobnovil potlačovanou sebeaktivitu pracujících a v letech 1968 a 1969 dospěl až k vzniku a ustavení rad pracujících, které v desítkách podniků začaly vykonávat role samosprávných orgánů, které byly mimo mocenskou kontrolu KSČ. Tyto rady volily vedení podniků a rozhodovaly o všech otázkách spojených

1 <https://www.thenation.com/article/socialism-is-more-popular-than-donald-trump/>

2 https://news.gallup.com/poll/257639/four-american-s-embrace-form-socialism.aspx?g_source=link_NEWSV9&g_medium=NEWSFEED&g_campaign=item_&g_content=Four%2520in%252010%2520America-ns%2520Embrace%2520Some%-2520Form%2520of%2520Socialism

3 https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/eu-usa-socialismus-mladez-zestatneni-tridni-boj-levice-sanders-corbyn.A190522_202059_zahranicni_luka

s výrobou. Na svém prvním, a bohužel také posledním, sjezdu v Plzni v lednu 1969 zastupovali delegáti rad pracujících přes 800 000 pracujících z celé země, více jak 1/6 všech, kteří pracovali v průmyslu. Normalizace, která se začala po lednu 1969 naplno rozvíjet, nakonec znamenala i potlačení tohoto radového hnutí. I těch několik měsíců ale ukázalo, že samosprávné podniky fungovaly mnohdy lépe, než ty, ve kterých byli ředitelé dosazení KSČ.

Právě radové hnutí, které je výrazem sebeemancipace pracujících a ekonomické demokracie, je základem skutečného socialismu, a i proto bylo toto hnutí všude potlačováno.

CO SE DĚJE NA ZÁPADĚ?

Krise v roce 2008 a její následné řešení v podobě štědrých balíčků pro bankéře, které zaplatili obyvatelé Evropy a USA, vyvolal vlnu polarizace. Na jedné straně se objevily strany, které volaly po svržení starého, zkorumpovaného establishmentu a až na výjimky v podobě španělských Podemos, nebo o poznání komplikovanějšího Hnutí pěti hvězd v Itálii, patřila tato rétorika krajní pravici. S uprchlickou krizí ještě více zesílila a svůj odpor proti establishmentu okořenila xenofobní hysterií z údajné invaze do Evropy, která probíhá pomalu, a která může za špatný život Evropanů. Nejenže se žádná invaze nekoná, sama Evropská unie je zodpovědná za tisíce utonulých na dně Středozemního moře. Jedinou viditelnou politikou ve vztahu

k uprchlíkům je ze strany EU represe. Ať už vlastní v podobě agentury Frontex, nebo koupená dohodou s Tureckem či Libyí. Oba dva státy za miliony eur drží na svém území nepohodlné uprchlíky.

Pokud se v posledních několika letech rozvinula a mnohých úspěchů dosáhla krajní pravice, objevila se na druhé straně polarizace i na levici, které nejprve katapultovala k moci řeckou Syrizu a dopomohla k získání pozic Podemos a dalším lokálním politickým hnutím vzešlým často z aktivistického prostředí. Zapomínat nesmíme také na Mélenchona ve Francii, Peoples before Profit [Lidé místo zisku] v Irsku, a konečně Jeremyho Corbyna v Británii a Bernieho Sanderse a Alexandriu Ocasio-Cortez v USA. Na levici jde ve všech zmíněných případech o obnovu levicového reformismu. Ten se snaží prolomit hranice, které za posledních několik desítek let své vlády vytyčil neoliberalismus. Politická představitelost a program všech hlavních stran se stal tak podobným, a tak v souladu s neoliberalní „pravdou“, že současné pokusy o státní investice či regulace cen bydlení jsou automaticky označovány za socialismus. Tyto politiky jsou samozřejmě více než důležité pro to, aby se začaly napravovat ty nejhorší křivdy. Například už více jak dva roky široce diskutovaná problematika bydlení se bez razantních regulací a veřejných investic neobejde. Stejně tak dlouhodobě nízké mzdy, zaostávající sociální systém či školství opět vyžadují hluboké reformy. O klimatické

změně ani nemluvě. Problém je v tom, že kapitalismus se všem takovým reformám vždy a všude snaží bránit. Stačí se podívat už na to, jak si v 19. století stěžovali britští průmyslníci na to, jak bude zákaz dětské práce znamenat naprostou katastrofu pro tamní průmysl. Nebo jak se chemický průmysl snažil bránit zákazu freonů, nebo jak se dnes snaží fosilní průmysl bránit regulacím a přechodu na alternativní zdroje energií.

NOVÝ REFORMISMUS

Právě orientace na stát, jakožto nástroj, jak věci měnit, je největší slabinou nového levicového reformismu. Dnes už klasickým příkladem je řecká Syriza, která vsadila na dohodu a na moderování různých zájmů, místo toho, aby pevně stála a reprezentovala vůli řeckého lidu. Vzдор drtivému vítězství „ne“ v referendu o úsporných opatřeních, které Řecku tehdy nadiktovala tzv. Trojka [Evropská centrální banka, Evropská komise a Mezinárodní měnový fond], se tehdejší premiér Tsipras rozhodl přijmout mezinárodní podmínky. Místo lidového hnutí proti škrtům dal přednost vládním úřadům, byť pod naprosto nehorázným tlakem a vydíráním ze strany mezinárodních institucí i politiků.

Orientace na státní instituce není jen problém Syrizy nebo selhání Tsiprasova charakteru. Je to všeobecně sdílená strategie všech výše zmíněných stran, hnutí i jednotlivců. Do jisté míry je to pochopitelné, protože v mnoha případech jsou tyto strany snahou dostat hlas sociálních hnutí do „velké“ politiky. Na druhou stranu bychom si měli být vždy vědomi limitů, které tento přístup má. Stát totiž není neutrální nástroj, který vykonává práci tak, jak mu velí jeho aktuální majitel. Moderní kapitalistický stát je nástroj na udržování kapitalismu a vládní politika může ve většině těch pozitivních případů jen korigovat jeho dopady. Proto je důležité podporovat nový levicový reformismus, ale nikdy nezapomínat na jeho limity.

Pro radikální levici se tak ve veřejném prostoru otevírá šance, jak začít znovu o socialismu mluvit. Pokud se konzervativci a pravičáci všeho druhu bojí socialismu, dobře, dopřejme jim ten strach a naplňme ho skutečným obsahem. Socialismus opět získává prostor, který si zaslouží. Je ale na nás, zda se nám pro něj podaří získat většinu.

MARTIN CHURAŇ

RUSKÁ REVOLUCE A OB- ČANSKÁ VÁLKA 1917/21 [VIII]

Před sto lety proběhla ruská revoluce. Byl to v dějinách první vážný pokus svrhnout v celostátním, potažmo celosvětovém měřítku kapitalismus a nastolit místo něj dělnický stát.

Ještě na jaře roku 1918, necelý půlrok po nástupu k moci, vyhlíželi bolševici (od března oficiálně přejmenovaní ze „sociálních demokratů“ na „komunisty“) do budoucna poměrně optimisticky. Stoupenci starých pořádků nebyli schopni zmobilizovat významnější síly – ukázkovým příkladem byla v těch měsících tzv. „Dobrovolnická armáda“ v jižním Rusku, v jejímž čtyřtisícovém mužstvu bylo víc důstojníků než řadových vojáků (úsluví o „generálech bez vojska“ pravděpodobně nikdy neplatilo tak doslova jako tehdy). Co víc: staré elity nebyly ochotny přispívat „bělogvardějcům“ ani finančně.

Skupin, které na nový režim pohlížely s nedůvěrou či strachem, bylo v ruské společnosti jistě víc než jen nejbohatších několik málo procent. Ať už ale šlo o části středních vrstev, kozáky nebo některé národnostní menšiny, mohly být sice některé z nich připravené klást odpor v případě útoku na jejich osobní zájmy, nikoliv však z vlastní iniciativy se zapojit do boje o moc ve státě. Zcela zkroceno bylo například úřednictvo, které od října 1917 do ledna 1918 kladlo bolševikům na ministerstvech i jinde otevřený pasivní odpor, po rozeznání čerstvě zvoleného ústavodárného shromáždění (které mělo vypracovat ústavu

a rozhodnout o budoucím společenském uspořádání) a ztrátě naděje na brzkou změnu vlády se ovšem vrátilo k poslušnosti. Řada příslušníků „intelligence“ (vzdělaných profesí) se dokonce nechala zaměstnat ve vznikajícím odborném aparátu sovětů (volených dělnických rad, které přebraly veškerou moc ve státě) – když už nic jiného, tak proto, že se museli něčím živit. To mělo důsledek, který v tu chvíli nikdo nepostřehl: Lenin měl za to, že ihned po revoluci bylo nezbytné začít odbourávat starý byrokratický aparát a nahrazovat ho novou dělnickou samosprávou. Dokud vystupovali úředníci proti nové vládě nepřátelsky, nové moci ani nic jiného nezbyvalo. Ve chvíli, kdy se podrobili, se jí ovšem otevírala možnost začít se o byrokracii sama opírat, i když si to zprvu neuvědomila a ani o to nestála. O několik měsíců později, když se bolševici v občanské válce chytali každého stébka včetně dosud zavrhaných řešení, už nešlo jen o teoretickou možnost.

Vážnou ránou byl pro bolševiky v březnu nevýhodný, pod tlakem uzavřený mír s Německem, Rakouskem a Tureckem. Splnili tím slib vyvést Rusko z první světové války, učinili tak ale za cenu ztráty velké části ruského území (byť obývaného převážně neruskými menšinami), závazku nepodněcovat

ani nijak nepodporovat případné revoluční hnutí v zemích, s nimiž mír podepsali, a v neposlední řadě i za cenu dodávek základních surovin Německu v době, kdy se v Rusku hroutila ekonomika a propukával hlad. Těžkou hlavu dělaly bolševikům zejména jednotky bývalých spojenců (Francie, Anglie, USA, Japonska a také československých legií) v různých částech Ruska. Přítomny byly někdy už od února 1918, občas s tichým souhlasem bolševiků (nebo i s výslovným souhlasem místního sovětu, jako třeba v případě Britů v Murmansk), neboť ve hře byla i možnost, že mírová jednání s Německem zkrachují, válečné operace budou obnoveny a sovětský režim se obrátí na spojeneckou pomoc (v tom nicméně nebyli bolševici jednotní). Nyní bylo Rusko na Západě považováno za tichého spojence Německa a bylo otázkou, jak západní jednotky v zemi použijí. Zatím se západní země do ničeho nehrnuly. Situace byla taková, že od vstupu USA do války v dubnu 1917 byla dlouhodobá výhoda na jejich straně. Německo proto od dubna 1918 zapřáhlo všechny síly do rychlé ofenzivy, která měla Francii a Anglii porazit dřív, než stačí Američané dát dohromady dosud málokdy použitou armádu. Všechny strany tak byly plně zaměstnány na západní frontě.

„Potupný mír“ v Brest–Litovsku dodal motivaci i ruské socialistické opozici [pravým eserům a menševikům], která k dosavadní kritice autoritářských metod bolševiků [a tvrzení, že na socialismus je v Rusku „ještě brzy“, k čemuž se za chvíli vrátíme] nyní přidala i obvinění z vlastizrady. Argumentovala přitom tím, že odstoupení území narušilo vnitřní trh Ruska a prohloubilo tak hospodářskou krizi a strádání obyvatel, pod touto zástěrkou však zároveň probleskoval její nacionalismus a podpora „velkého Ruska“. Ekonomickou krizi si ovšem opozice nevymyslela, a právě ona jí brzy dodala vodu na mlýn – přinejmenším stejně jako květnové vystoupení československých legionářů na Sibiři. Bolševiky za mírovou smlouvu kritizovali i jejich spojenci – leví eseré a anarchisté – v tomto případě ovšem (alespoň z jejich pohledu) „zleva“.

NEPOKOJE VE MĚSTECH

Venkova se krize dotkla poměrně omezeně: rolníci si v prvních měsících roku rozdělili veškerou půdu patřící dosud státu, církvi, velkostatkářům nebo boháčům z měst (pod heslem, že půda patří pouze těm, kteří na ní pracují vlastníma rukama), v mnoha regionech přitom došlo i k rovnostářskému přerozdělení dosavadních rodinných hospodářství samotných rolníků. Půdu bylo zakázáno směňovat či prodávat, jinými slovy, přestávala být komoditou

a o jejich převodech rozhodovala výhradně vesnická občina. Tato „socializace“ v praxi proběhla v režii levých eserů, zatímco bolševici tuto část programu svých koaličních partnerů odsouhlasili jen se skřípěním zubů: sami si socialismus na venkově představovali jako sloučení veškeré půdy do kolektivně obhospodařovaných (a demokraticky zdola řízených) velkostatků, bez podpory na venkově však svou představu neměli jak prosadit.

Rolníci byli s novým stavem věcí spokojeni. Zároveň ale pociťovali krizi průmyslu ve městech: za jejich zemědělské tovary jim města nebyla schopna dodat průmyslové výrobky (ať už spotřební zboží nebo zemědělské nářadí), které od nich očekávali. Vesnice tak nebyla ochotna za stále více znehodnocenou měnu dodávat vládou předepsané množství obilí. Jinak nicméně proti novému režimu nijak nevystupovala.

Jinak tomu bylo ve městech. Hospodářské problémy pomohly na podzim 1917 zradikalizovat dělníky natolik, že jejich většina podpořila na přelomu října a listopadu převzetí moci bolševiky. A změnou poměrů si ze začátku skutečně pomohli: řada podniků byla zaměstnanci živelně vyvlastněna, díky čemuž se nemuseli o výsledky své práce dělit s podnikateli. I tam, kde k „zespolečenštění“ podniku nedošlo, nemohli majitelé v nové politické situaci klást velký odpor. Zvyšo-

vání platů, zkracování pracovní doby a zavádění různých benefitů tak načas pomohlo situaci chudých rodin (tedy většiny rodin v ruských městech) stabilizovat. Ti pracující, kteří stáli před revolucí v čele protestů, bývali často voleni do podnikových rad a dalších nově vznikajících zaměstnaneckých orgánů.

Bolševici nebyli ani z tohoto vývoje zrovna u vytržení: spíše než živelné vyvlastňování jednotlivých pracovišť předpokládali před revolucí spojování jednotlivých odvětví do celostátních syndikátů, v jejichž rámci by si pracující volili centralizované vedení [Lenin si dokonce v této první fázi vyvlastňování vůbec nepřál a jen nerad se vzdal své původní představy dočasněho „státního kapitalismu“]. I v tomto případě se museli přizpůsobit vůli mas, které je vynesly k moci. Jednu věc měly nicméně všechny názorové frakce společnou: když se dnes podíváme na tehdejší vnitrostranické diskuse na toto téma, zarazí, jak málo v nich byla řeč o konkrétní ekonomice. Všechny spory se točily především kolem toho, jak má vypadat kontrola nad pracovišti (centralismus a plánování versus místní iniciativa, znárodnění versus nucený vstup soukromých podnikatelů do syndikátů s podílem na zisku, využívání „buržoazních specialistů“ – manažerů, inženýrů, atd. – versus okamžité zapojení dělníků do spravování firmy, aby se

učili za chodu...), zatímco otázky, jak konkrétně oživit hospodářství nebo které kroky přednostně podniknout v kterém odvětví, podle všeho bolševici necítili potřebu si klást. U strany hlásící se k teorii základny a nadstavby může opomenutí překvapit. Na druhou stranu by pravděpodobně bylo velmi obtížné řešit obojí zároveň, nehledě na to, že hospodářství se brzy začalo propadat tak nečekaným tempem, že vyvstaly nové, dosud nepředstavitelné problémy.

Ekonomické hroucení, které začalo během léta a podzimu 1917, totiž vyžadovalo víc než jen odstranění podnikatelů. Šlo tu mimo jiné o přechod od válečného hospodaření zpět k mírovému. Sovětská vláda pro jeho usnadnění moc neudělala. Otázka je, jaké měla v boji proti krizi možnosti. Nicméně ať už ve vyvlastněných podnicích nebo v těch, které zůstávaly v rukou původních majitelů [což byla do roku 1920 velká většina firem a ještě do června 1918 většina těch největších a nejvýznamnějších], všude se na jaře 1918 potýkali s obtížemi při shánění výrobních surovin, hledání odbytu pro vyrobené zboží, nebo i obojím. Výsledek: zpoždování výplat a nezaměstnanost. To vše ovšem přehlušovalo vážnutí dodávek potravin z venkova.

Historik Dmitrij Čurakov popisuje scény, které se odehrály v jednom z největších petrohradských závodů [cca dvacet tisíc zaměstnanců], když musel být vzhledem k špatné ekonomické situaci do odvolání uzavřen. Nejhůř se uzavření dotklo nekvalifikovaných dělníků: v rovnostářské atmosféře revolučních podzimních měsíců se totiž ve velké části ruského průmyslu prosadilo srovnání mezd nekvalifikovaných dělníků s kvalifikovanými. Nyní čerstvé revoluční vedení podniku částky, o kterou si takto nekvalifikovaní či méně kvalifikovaní pracovníci přilepšili, strhlo z odstupného propuštěných, takže někteří nejen že v době vzrůstající se bídy nedostali odstupné žádné, ale bylo jim navíc oznámeno, že bývalému zaměstnavateli dluží nemalou částku. Tak byla postižena právě ta skupina dělníků, která dlouhodobě podporovala bolševiky nejvíce. Byli to často lidé, kteří pracovali v dělnických profesích poměrně krátce [původně obchodníci, řemeslníci, rolníci...] a neměli v plánu v nich setrvat déle, než bude nutné [podle pamětníka, jehož Čurakov cituje, to platilo o až dvou třetinách osazenstva]. V nastalé situaci začali pořádat protivládní mítinky, zejména však demolovat, rozebírat a odnášet

všechno tovární vybavení, které bylo možno prodat nebo jinak využít. Ti dělníci, kteří byli se závodem spjati dlouhodobě a stále s ním spojovali svou budoucnost, se snažili rabování bránit, a tak přerostly nepokoje v bitky mezi různými skupinami zaměstnanců. Teprve zástupce sovětů, který vjel do továrního areálu v obrněném voze a dělníkům oznámil, že vláda má zbraně a nebude jich váhat použít, nepokoje a protesty utlumil – ale jen částečně.

Tak začalo rychlé vyprazdňování měst: kdo mohl, vracel se k rodině na venkov nebo se tam pokoušel uchytit. Počet obyvatel Petrohradu klesl během následujících tří let o téměř dvě třetiny [z 2,3 milionů na osm set tisíc] a v jiných městech byl vývoj obdobný. Ne každý měl ovšem kam jít.

I některé kroky bolševiků na celostátní úrovni vyvolávaly přinejmenším rozpaky, například pokoutní přenesení sídla vlády z Petrohradu do Moskvy. Po mírové smlouvě s Německem si Rada lidových komisařů [sovětská vláda] nedělala iluze o odhodlání Německa sjednané podmínky dodržovat. Petrohrad ležel jen několik desítek kilometrů od Němci okupovaného Pobaltí, což byl důvod, proč bolševičtí předáci o přesunu rozhodli. Odehrál se ve vší tajnosti v noci z 11. na 12. března – po dvou stoletích se tak hlavní město Ruska vrátilo tam, odkud ho v roce 1712 po založení Petrohradu přenesl car Petr Veliký. Dojem ovšem tento krok nevyvolal dobrý, nejen proto, že v září 1917 právě bolševici [ovšem za trochu jiných okolností] obviňovali prozatímní vládu z plánů na evakuaci Petrohradu, ale i proto, že k evakuaci dalších skupin obyvatel, zejména pracovníků v strategických odvětvích, jejichž činnost měla být obnovena ve vnitrozemí, nepřistupovali zrovna kompetentně [„Kam máme jet?“ – „Kam chcete...“ – „Co si máme vzít s sebou?“ – „Co chcete...“]. Když Zinovjev, který na rozdíl od zbytku vedení státu zůstal v Petrohradě, vyhlásil vznik „Petrohradské komuny“ [narážka na Pařížskou komunu z roku 1871], málokdo z petrohradských dělníků pochopil, o čem jde – mimo jiné se tak rozšířil populární vtíp: „Komuna, eto: komu na, komu něť“ [„Tomu dáme, tomu ne“]...

V březnu 1918 byly ještě protesty sporadické. V květnu už nezaměstnanost a nyní i hlad nabyly takových rozměrů, že výbuch byl nevyhnutelný. V tu dobu šlo již o protesty politické, k nimž se ještě vrátíme. Zatím postačí říct, že nebyly jednotné: vedle dělníků, kteří slyšeli na hesla opozičních

umírněných socialistů [pravých eserů a menševiků] a vystupovali pod jejich vedením, tu byli další, jejichž protest byl motivován důsledným lpěním na bolševickém programu z listopadu 1917. Co všechny spojovalo, byla potravínová otázka.

TAŽENÍ PROTI VENKOVU

To chápali i bolševici a v květnu byli odhodláni vymáhat od vesnice obilí a další potraviny za každou cenu. Zvolili k tomu takové kroky, jaké jsou v podobných situacích obvyklé: nucené реквизице za vládou stanovené [a z hlediska rolníků nedostatečné] ceny a výměnou za dluhové poukázky nebo za peníze, jejichž hodnota se vzhledem k ekonomické krizi rychle snižovala a za něž rolníci beztak sehnali jen máloco, neboť výroba ve městech byla, jak jsme viděli, v útlumu. Obvyklá byla i reakce rolníků: zatajování zásob a jejich prodej na černém trhu. Bolševici došli k závěru, že tomu můžou čelit podporou třídního boje na venkově.

Bolševici vycházeli už před revolucí z teorie, že na venkově musí paralelně proběhnout dva revoluční procesy: boj všech rolníků proti feudálnímu vrchnostem [šlechtě a dalším velkostatkářům] a boj zemědělských dělníků a drobných rolníků proti rolníkům zámožnějším [které považovali za vesnickou buržoazii] – „kulakům“. Lenin už v únoru 1917, ještě ve švýcarské emigraci, volal po tom, aby na vesnici vedle celovesnických sovětů vznikaly i sověty sdružující pouze nemajetné a chudé obyvatele. Vývoj šel ovšem zcela jiným směrem, neboť vesničané venkovské poměry takto nevnímali.

Po dobytí moci dali bolševici ve věci agrární reformy volnou ruku levým eserům, jejichž program se od toho bolševického zcela lišil – leví eseri uznávali třídní boj mezi rolníky a velkostatkáři, nikoliv však mezi různými skupinami rolníků. Bolševici byli ochotni dočasně ustoupit mimo jiné i kvůli přesvědčení, že po odstranění velkostatkářů si chudí rolníci postupně uvědomí rozpory mezi vlastními zájmy a zájmy „kulaků“. Když však začalo být ve městech postavení vlády nahnuté, rozhodli se, že čekat nemohou a třídní boj na venkově sami vyvolají shora. Byl to tak trochu zoufalý krok: ani v marxistické teorii svět takto nefunguje. Je ovšem pravda, že za řadu svých dosavadních úspěchů vděčili bolševici své schopnosti se od ortodoxních výkladů marxismu odchýlit.

Obrat v agrární politice byl o to snazší, že v dubnu přešli leví eseri do opozice na protest proti podobě

mírové smlouvy s Německem [není ovšem jisté, nakolik by jejich setrvání v koalici směr vývoje změnilo]. Bolševici tak mohli nerušeně ve městech propagovat svůj výklad příčin potravinové krize: „kulaci“ ve snaze sabotovat revoluci a restaurovat kapitalismus cíleně usilují o vyhladovění dělníků. Není důvod pochybovat, že tomu sami věřili [utvrzovalo je to v jejich vidění třídních poměrů na venkově], celkově se to však míjelo s realitou.

11. června 1918 vydala Rada lidových komisařů dekret o zakládání „výborů chudých rolníků“ [ruská zkratka zněla „kombedy“], které měly zastupovat zájmy chudých vesnických vrstev proti „kulakům“ a bojovat proti jejich „kontrarevoluční“ činnosti. Chudí rolníci se do nich ovšem nehrnuli – převažovalo mezi nimi pojetí solidární a jednotné vesnické obcí, rozdíly v jejím rámci nebyly tak podstatné jako zájmový protiklad vůči městu i vůči elitám. A rozpory s městem byly právě v té době zvlášť relevantní. Tak se stalo, že „kombedy“ často vznikaly z lidí, kteří neměli na vesnici pevné kořeny nebo v ní ani nežili.

Způsobů, jak svá rozhodnutí prosazovat, bolševici mnoho neměli: na celém stamilionovém ruském venkově měla Komunistická strana jen něco přes čtyři tisícovky členů [ve městech, kde žilo tři až čtyřikrát méně lidí, to bylo zhruba čtvrt milionu], a leví esei, kteří byli naopak na vesnici silně přítomni, se k jejich nové politice stavěli zcela odmítavě. Vláda tak během léta sáhla k novému prostředku: vytváření dělnických oddílů, které vyjížděly z měst provádět po venkově konfiskaci potravin a potírat projevy „kontrarevoluce“. Jejich složení bylo různorodé: od lidí politicky přesvědčených přes nezaměstnané řešící takto svou sociální situaci až po vyložené kriminální elementy. K čemu všemu mohlo za takových okolností docházet, není třeba blíže popisovat. Dómeze se na dvě věci: oddíly měly nakázáno odebírat rolníkům „přebytky“ a ponechávat jim množství potravin nutné k osobní potřebě domácnosti. Nemusíme jistě říkat, jak to často dopadalo. Neméně povážlivá byla další okolnost: po celé trvání občanské války [až do roku 1921] docházely do Moskvy stížnosti z venkova na způsob přerozdělování rekvizičních břemen. Odpovědní komisaři si nechťeli přidělovat práci zjišťováním majetnosti jednotlivých selských hospodářství, a tak jednoduše stanovovali výši kontribuce podle počtu členů domácnosti. To mělo katastrofické dopady na vícečetné, ale i na

chudší rodiny, zatímco „kulaci“, proti nimž byla politika sovětů namířena, byli fakticky zvýhodněni.

Není překvapivé, že na venkově časem vznikla vůči režimu silná nenávisť a pocit, že bolševici to, co v prvních měsících své vlády rolníkům dali, obratem brali zpět. Heslo „Ať žijí bolševici, smrt komunistům“, které tento pocit vyjadřovalo, patřilo na vesnici ještě k těm vstřícnějším a umírněnějším.

Je však nutno dodat, že bolševici ani zdaleka neměli ve své agrární politice volnou ruku. Agresivní nálady vůči venkovu a volání po zúčtování s viníky nedostatku se v části městských vrstev objevovaly i bez jejich přičinění, a už před nastolením jejich represivní politiky živelně vznikaly dělnické oddíly, které se vydávaly do okolních vesnic, aby si potraviny opatřovaly všemi prostředky. Nedělo se to jen v Rusku roku 1918 – jako příklad můžeme uvést i Německo roku 1923, kde v okamžicích nejhlubší krize [raketové inflace] také docházelo mezi dělníky k podobným jevům, aniž by k tomu kterákoliv politická strana vyzývala. Kdyby bolševici sami k rekvizicím nepřikročili a vyvolali dojem nečinnosti, mohli tak mít u dělníků vážný problém, který mohl jejich postavení ohrozit.

To neznamená, že jejich agrární politika vyvolávala v dělnictvu jednoznačný souhlas. Mnoho jeho příslušníků mělo na vesnici kořeny, příbuzné nebo i menší políčko, její situaci znali a s vládním výkladem o „kulacích“ se neztotožňovali. Někteří dělníci se k politice tažení proti „kulakům“ přimykali, jiní ji naopak odsuzovali coby teror proti části lidových vrstev a organizovanou loupež, což byl i motiv, který se často objevoval v dělnických politických protestech těch měsíců. Dělnická třída tedy byla i v této otázce rozdělena. Pokud jde o samotné rolníky, o nespravedlivosti postupu vůči nim není pochyb, o špatném odhadu venkovských poměrů vládou také ne. Hrozící hladomor bylo ovšem třeba řešit, a nějaká forma rekvizic byla zřejmě nevyhnutelná. Citlivější a informovanější postup mohl a nemusel vést k lepšímu výsledku revoluce, ale konfliktu, zlé krvi a nenávisti mohl předejít jen stěží.

ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE A ZAČÁTEK OBČANSKÉ VÁLKY

Přísně vzato, probíhaly ozbrojené boje v různých částech Ruska už od listopadu 1917, byly to však spíše nevýznamné šarvátky podél železnic, které vypadaly tak, že jedna strana podnikla pomoci amatérsky „obrněného“ vlaku útok na nejbližší železniční

stanici, kterou buď dobyla, nebo se po bleskovém útoku stáhla zpět. Odpůrci říjnové revoluce („bílí“) nebyli v té fázi schopni získávat mnoho dobrovolníků, zatímco Rudé gardy, které vznikaly ve městech z politicky přesvědčených dělníků, se nenechávaly snadno přemluvit k dalekým tažením.

Zlom přišel v květnu 1918, a to ze strany českých a slovenských legionářů, původně válečných zajatců z rakousko–uherské armády, kteří [prý ne vždy zcela dobrovolně] vstoupili do legií, aby bojovali na straně západních spojenců za nezávislý československý stát. Když sovětská vláda podepsala v březnu s Německem brest–litovský mír, stalo se postavení této šedesátitisícové armády překérním. Mírová smlouva dávala vojenským zajatcům obou stran na výběr, zda se vrátit domů, zůstat v zemi, kde se právě nacházeli, nebo odcestovat do libovolné třetí země. Na Západě bylo rozhodnuto, že československé jednotky se přesunou do Francie, kde budou bojovat na západní frontě.

Na ruskou revoluci měli legionáři různé názory: jedni s ní sympatizovali a vyjadřovali podporu socialismu [někteří, jako například Jaroslav Hašek, vstoupili do rudé armády], jiní byli rezervovaní či nepřátelští. Všechny však znepokojovalo stažení Ruska z války a obava, aby tento krok nepřispěl k německému vítězství – takový výsledek by pro legionáře, kteří se vstupem do legií podle rakouského zákona dopustili vlastizrady, znamenal nemožnost vrátit se po válce do rodné země. Pověsti o tom, že je Lenin od začátku německým agentem, jež se v Rusku už přes rok a nikoliv spontánně šířily, mezi nimi padaly na úrodnou půdu. Vztah legií a sovětů se během jara vyhrcoval, zvlášť poté, co byl původní plán evakuace severozápadní cestou po Bílém moři opuštěn ve prospěch dlouhé cesty přes Sibiř až k Tichému oceánu, odkud měli být Čechoslováci dopraveni přes půl světa zpátky do Evropy. Evakuace se v důsledku nedostatku vlaků zdržovala, neboť přednost na sibiřské magistrále dopravování německých a rakouských zajatců, kteří se v souladu s mírovou smlouvou vraceli do vlasti – z pohledu legionářů do boje proti jejich věci. Je třeba říci, že přepravováním legionářů na východ si vláda sovětů značně komplikovala pozici vůči Německu, které se na ni opakovaně obracelo s nepřímou pohrůžkou, že napomáhání přesunu celých ozbrojených jednotek do země, jež jsou s Německem ve válečném

stavu, není v souladu s podmínkami mírové smlouvy a bude považováno za nepřátelský akt.

Také místní sověty se po cestě často nestavěly k legionářům vstřícně, už proto, že jejich přednostní přeprava a zásobování nebylo v podmínkách rostoucí nouze mezi obyvatelstvem populární a přispívalo k ještě větší politické nestabilitě. Ústřední sovětská moc zase podezřívala vedení legií, že je nástrojem západních mocností proti ní. A je pravda, že důstojníci legionářských jednotek se k bolševikům stavěli ještě radikálněji než řadoví vojáci. Pocházeli zpravidla z vyšších společenských vrstev, z čehož plynul i větší konzervatismus a také pravicový český nacionalismus, často spojený s rusofilii a panslavismem, jak popisuje český historik Robert Sak. Tito důstojníci byli po celou cestu v běžném společenském styku s protirevolučními ruskými středními třídami, jejichž nálady nasávali [jeden z nich, Rudolf Gajda, který se stal i vrchním velitelem legií, založil později v Československu Národní obec fašistickou]. Tady už se s osobními obavami mísily ideologické cíle.

Roznětkou konfliktu se stal známý incident v západosibiřském Čeljabinsku, kde 13. května legionáři na nádraží k smrti zlynčovali německého zajatce poté, co po nich hodil kusem železa. Byli sovětskými úřady zatčeni a na nátlak vojáků zase propuštěni. Olej do ohně ještě přilil telegram lidového komisaře pro obranu Trockého, který slovy tak ostrými, že mu je Lenin posléze vyčetl jako zbytečně agresivní, vyzval legionářské jednotky k okamžitému odzbrojení pod pohrůzkou zastřelení v případě, že budou přistiženi se zbraní v ruce [podle předchozích dohod měli legionáři právo uchovávat u sebe zbraně nutné k případné sebeobraně, neboť na velké části ruského území platilo faktické bezvládní; jejich nedůvěra vůči sovětům a také politické plány důstojníků vedly k tomu, že si jich tajně ponechali mnohem více, což ovšem nezůstávalo sovětské vládě utajeno]. To už ovšem byli důstojníci několik dní rozhodnutí jít do otevřeného konfliktu, a vojáky, mezi kterými se už delší dobu šuškal, že se sověti cílevědomě snaží dislokovat československé jednotky na mnohatisíkilometrové trase od Volgy po Vladivostok, aby je mohli ve vhodné chvíli rozprášit, nebylo nutné pobízet. Legie [spolu s menšími srbskými, polskými a rumunskými jednotkami,

též složené z někdejších válečných zajatců] byly v oblasti jedinou organizovanou vojenskou silou. Díky tomu během měsíce ovládly celou sibiřskou magistrálu.

Tento nečekaný vývoj zaktivizoval dosud letargickou protirežimní opozici, která se pod ochranou československých zbraní začala organizovat. Zapojily se i západní dohodové mocnosti, které, ať už měly předtím jakékoliv plány [tuto dodnes spornou otázku zde ponechme stranou], se nyní rozhodly Čechoslováky i opozici plně podpořit s cílem umožnit dosažení nového režimu, který by znovu otevřel proti Německu východní frontu [v prvních dvou třetinách června postupovala německá armáda ve Francii směrem na Paříž a výsledek celé války visel na vlásku; v červenci už však přešel úspěch jednoznačně na stranu Spojenců a na konci měsíce německé velení tajně přiznávalo, že válka je nevyhratelná, což ovšem nikdo jiný nevěděl]. Opozice tak dostala přímo dar z nebes. Ani ten by jí však nebyl nic platný, kdyby nemohla těžit z poklesu popularity bolševiků mezi obyvatelstvem.

SOCIALISTICKÁ OPOZICE V POVOLŽÍ, ANEB „TŘETÍ SÍLA“ NASTUPUJE

Praví esei, menševici a další umírnění socialisté vedli proti nové moci kampaň od jejího nastolení. Úspěch začali zaznamenávat až během jara, kdy mezi dělníky rostla skepse ohledně schopnosti bolševiků řešit nahromaděné problémy. Těžit z toho nejprve nedokázali, nejen proto, že sami nepůsobili vždy přesvědčivě, ale také proto, že bolševici proti nim neváhali použít represivní prostředky včetně cenzury, rozpouštění mítinků a [většinou krátkodobých] zatýkání. To ovšem byla dvojsečná zbraň: tvrzení umírněných socialistů, že bolševici místo proletářské demokracie budují byrokratickou diktaturu, to dodávalo na váze, i když ne v očích všech [umírnění socialisté se v těch měsících sami často uchýlovali k bojkotu institucí, v nichž byli v menšině, což jejich argumentům ubíralo na síle]. Jak se situace zhoršovala, stoupala ochota dát jim znovu šanci. Teprve československá intervence umožnila umírněným socialistům této ochoty využít.

Československé legie během několika týdnů dobyly větší část středního Povolží. Kam vkročily, tam byly rozpouštěny bolševiky vedené

sověty a místo nich nastolovány prozatímní výbory sestavené z větší části z pravých eserů. Zároveň byla obnovována i předříjnová, bolševiky zrušená městská zastupitelstva, stejně jako další, středními třídami vedené instituce. 8. června vstoupily legie do Samary, jednoho z nejvýznamnějších měst v regionu. „Osvobození“ města bylo provázeno krvavým masakrem bolševických činitelů i sympatizantů, což byl během celého tohoto tažení obvyklý jev. Podpora eserů místními obyvateli byla přesto značná – Povolží bylo už dávno před revolucí jednou z jejich bašt. Byla výrazná zejména ve středních vrstvách a mezi rolníky z okolního regionu, zatímco samarští dělníci zaujali zprvu spíše neutrální postoj.

Do Samary se začali sjíždět poslanci bolševiky v lednu rozehnaného Ústavodárného shromáždění, které chtěli praví esei obnovit – do města jich časem z celkových sedmi stovek dorazilo devadesát pět. Tzv. „Výbor Ústavodárného shromáždění“ [v ruské zkratce KOMUČ], který založili, se měl stát této obnovy zárodkem.

Zatím vydal KOMUČ svůj politický program. K jeho hlavním bodům patřily kromě svolání Ústavodárného shromáždění návrat svobody slova, tisku, shromažďování atd., svobodné volby do sovětů i tradičních zastupitelstev bez nátlaku shora, zrušení revolučního tribunálu. Víceméně chyběl program ekonomický, zato v prohlášení přední místo zaujímal obnovení války s Německem. O definitivním uspořádání a ústavě Ruska mělo časem rozhodnout Ústavodárné shromáždění, na které se ve všech sporných otázkách odkazovalo. Politika vůči samarskému sovětu se začala rýsovat až v dalších týdnech: nadále fungoval v novém složení, ovšem jako zástupce zájmů dělnictva vůči vládě, nikoliv jako vláda samotná: umírnění socialisté výslovně odmítali heslo „všechnu moc sovětům“. Rušilo se i zespolečnění podniků [ovšem jen některých] a část se vracela původním majitelům. Esei také začali budovat tzv. Lidovou armádu, do níž se hlásili především rolníci, a také bývalí carští důstojníci, kteří byli pověřeni jejím velením. A tady KOMUČ poprvé narazil: dobrovolníků se hlásilo málo – rozhodně málo na zahájení boje o moc v celém Rusku. Když se 30. června KOMUČ pokusil vyřešit problém povinnými vojenskými odvody, začala se nálada rolníků obracet proti němu: byli ochotni vstupovat do jed-

notek pojmáných jako domobrana proti rekvizicím obilí nebo proti kárným výpravám rudých oddílů z měst, v žádném případě však nestáli o další vojnu daleko od svých domovů, které už měli plné zuby. Eseři se tak neudrželi v přízni veřejnosti dlouho.

Ve stejné době se eseři dostali ke kormidlu i na Sibiři, i zde jak díky puškám legionářů, tak díky své tradiční popularitě: Sibiř byla slabě industrializovaným krajem a tamní rolníci byli potomky kolonistů, kteří povětšinou nezažili nevolnictví ani útlak ze strany velkostatkářů. Byli zpravidla majetnější než rolníci evropského Ruska a byli také individualističtější. Jejich příklon k pravým eserům tedy není překvapivý. Na západní Sibiři byla ustavena prozatímní vláda v Omsku, pro východní pak další, mnohem slabší, ve Vladivostoku. Oproti samarské vládě se omská vyznačovala jednak menším šovinismem (nevolala po válce s Německem), jednak větší vstřícností k sovětům (přiznávala jim významnou politickou úlohu vedle Ústavodárného shromáždění). Také se ovšem obtížněji prosazovala proti pravicovým silám, zejména konstitučním demokratům („kadetům“), bývalým liberálům, kteří se v té době už dávno přiklonili k myšlence vojenské diktatury. S podporou důstojníků kadeti v červenci eserskou vládu odstavili a nahradili vlastní, která nebyla ochotna lidovým vrstvám přiznat žádný podíl na rozhodování a rozpustila všechny dělnické organizace, které neměly čistě nepolitickou povahu. Pro esery v Samaře to byla komplikace, neboť i v Povolží důstojníci projevovali nesouhlas s jejich relativně umírněnou politikou a mnozí časem přecházeli ke kadetské vládě na Sibiři.

I přes tyto problémy byly protisovětské síly na postupu, zejména díky legionářům. Ti dobyli na počátku srpna Kazaň, osm set kilometrů východně od Moskvy. Režim se tím dostával do vážného ohrožení.

OPOZICE ZLEVA

Z jiných pozic kritizovali bolševiky jejich dosavadní spojenci: leví eseři, anarchisté a eseři–maximalisté (politická strana, jejíž program se pohyboval někde mezi socialismem a anarchismem). Tato uskupení se s nimi podílela na říjnové revoluci i na nastolování nového režimu po 25. říjnu [7. listopadu] 1917, leví eseři jako koaliční partner, ostatní ve fabrikách a v ulicích. Spolu s bolševiky provedli

ve jménu přednosti sovětů před parlamentem silové rozpuštění ústavodárného shromáždění 6. [19.] ledna 1918, spolu s nimi také vedli represí proti politickým odpůrcům, byť zde leví eseři tlačili na dodržování procedur a základních svobod [např. svobodu tisku] a na co nejméně plošný postup.

Tato koalice se na jaře rozpadla v důsledku podepsání „potupného míru“ s Německem. Všechny strany se shodovaly na zvrhlosti této dohody: postoupení rozsáhlých území na západě Německu bylo v rozporu s právem národů na sebeurčení, závazek dodávat mu pod cenou surovin [uhlí apod.] ještě víc komplikovat ruskou ekonomickou situaci a závazek nepodporovat na území Německa, jeho spojenců a jimi okupovaných území revoluční agitaci ohrožoval vidinu světové revoluce, bez níž se ruští revolucionáři obávali, že bude ruská revoluce odsouzena k nezdaru. U bolševiků se horko těžko a po vypjatých sporech prosadilo křídlo, podle něhož nebyla jiná možnost, než katastrofickou smlouvu podepsat, neboť vyčerpaná země neměla proti Německu šanci na obranu a obnovení války by vedlo k ztrátě podpory ze strany obyvatelstva.

Leví eseři zůstávali naopak drtivou většinou přesvědčeni, že výzva k obranné a skutečně revoluční [nikoliv již imperialistické jako té dosavadní] válce povede k vzepětí ruských dělníků a rolníků, které postačí k obratu situace. Proto začátkem dubna na protest vystoupili z Rady lidových komisařů [vlády] a přešli do opozice, kterou bychom dnes nazvali „konstruktivní“. Proti mírové smlouvě se vyslovila i většina anarchistů, jejichž vztahy s bolševiky se v dalších měsících postupně zhoršovaly, zejména poté, co došlo k zákazu anarchistických „černých gard“.

V případě levých eserů brzy přistoupil další důvod k neshodě s bolševiky: změna kurzu v agrární politice. Právě v době, kdy z vlády odcházeli, začínal se ve městech kromě krize průmyslu a nezaměstnanosti projevovat nedostatek potravin. Bolševici tento nedostatek přisuzovali kontrarevolucionárnímu naladění „kulaků“ [zámožnějších rolníků, v představě bolševiků „agrární buržoazie“] a začali organizovat vybírání obilí na venkově silou. Leví eseři byli ve městech mnohem méně populární než bolševici, na venkově, kde komunistická strana [jak se bolševici v březnu přejmenovali – do té doby

se stále oficiálně nazývali sociálními demokraty] v podstatě neexistovala, ovšem byli od podzimu 1917 jedinou významnou politickou silou a z této pozice se stavěli do čela odporu. Ten mohl nabývat i drastických forem v podobě vraždy komisaře atd.

Velké naděje vkládali leví eseři do pátého všeruského sjezdu sovětů, chystaného v Moskvě na začátek července. Díky podpoře na venkově doufali, že získají ve volbách až dvě pětiny delegátů a ve spojení s „levou opozicí“ v komunistické straně i sjezdovou většinu. Když se však sjezd 4. července 1918 sešel, bylo napočítáno 678 bolševických a pouze 269 levoeserských delegátů. Obě strany se obviňovaly z podvodů: sjezd neuznal mandáty devadesáti levých eserů [nad rámec výše vypočtených], zatímco leví eseři neúspěšně zpochybnili mandáty téměř čtyř stovek bolševiků. Na sjezdu leví eseři neprosadili žádný ze svých požadavků.

Ještě během sjezdu se je pokusili prosadit silou. 6. července uskutečnili teroristický atentát na německého velvyslance s cílem zkomplikovat rusko–německé vztahy natolik, že to povede k obnovení konfliktu [čehož nedosáhli]. Ve stejný den vypuklo v Moskvě povstání: leví eseři ovládli celou řadu strategických budov, včetně sídla politické policie, jejíž velení zatkli, a získali na svou stranu několik vojenských jednotek [jiné vyhlásily neutralitu]. Místo však aby se pokusili dobýt Kreml, začali po celé zemi rozesílat telegramy vysvětlující důvod svého jednání. O svržení vlády v nich nebylo řeč – evidentně šlo spíš o nátlakovou akci, která ji měla přinutit k změně politického kurzu. Tak stihli bolševici dopravit do města alespoň částečně loajální jednotky. Po několikahodinových pouličních bojích, v nichž bylo obtížné přimět vojáky k skutečnému nasazení, nakonec leví eseři vyklidili pole. Brzy na to padl zákaz jejich strany. Zákaz dalších už se chystal a na konci léta již byla komunistická strana jedinou povolenou. Neza vším však stály strany: během léta proběhla vlna politicky motivovaných dělnických protestů, které opoziční strany ovlivňovaly jen částečně. Tomu bude závěr našeho dlouhého líčení ruské revoluce věnován.

JAN KAŠPÁREK

KAM SE POSUNE ALT PRIDE?

Alt*Pride je na scéně čtvrtým rokem. Kam se posune dál, záleží na nás všech

Společně se známějším LGBTQ+ festivalem Prague Pride skončil i čtvrtý ročník jeho mladšího a radikálnějšího sourozence, Alt*Pride. Ten pořádá volná komunita antikapitalisticky smýšlejících queer lidí, kterým v duze mainstreamového a striktně apolitického Prague Pride chybí propojování jednotlivých sociálních bojů, stejně jako zahrnutí menšinových komunit nad rámec gayů a leseb.

Po minulých ročnících, jež se snažily především o rozšíření obvyklého queer rámce o témata kapitalismu, sociálního vyloučení, sexualizovaného násilí i snahy o inkluzi polyamorních, asexuálních či HIV pozitivních lidí, se Alt*Pride letos rozhodl odklonit zdánlivě ještě dále od zavedené LGBTQ+ problematiky. Pod heslem *Queers for Future: Zničíme kapitalismus dřív, než zničí nás*, se zaměřil na téma klimatické změny.

PATŘÍ ČERNÁ A RŮŽOVÁ DO DUHY?

Titulní heslo se zhmotnilo mimo jiné do titulní panelové diskuse se zástupci středoškolského hnutí Fridays for Future či besedy na téma zneužívání queer komunit korporacemi, které si duhovými serepetičkami a alegorickými vozy v závěrečném průvodu Prague Pride snaží koupit dobré svědomí, zatímco po zbytek roku devastují ekosystémy a vykořisťují pracující, a to včetně LGBTQ+ lidí.

Sociálně kritický a environmentální osten vedl k dalšímu vystupňování dosud převážně skrytého konfliktu mezi Alt*Pride a Prague Pride. Varovným znamením pro úzkostlivě apolitický duhový festival byla již loňská symbolická blokáda alegorického vozu

těžařské společnosti Exxon během tradičního průvodu Prahou.

Ta se sice neopakovala, letos na ni ale přímo navázala série kritiky a odhalování tvrdě kapitalistických praktik některých z údajně LGBTQ+ friendly sponzorů či účastníků Prague Pride. Mezi těmi se najdou takové klenoty, jako je Amazon, outsourcingová společnost Accenture či Google, který přímo profituje ze systematického šmírování nepoučených uživatelů.

Prague Pride v minulých letech část kritiky ze strany radikálních queers konstruktivně vstřebal tím, že na program zařadil akce týkající se komunit dosud marginalizovaných i uvnitř LGBTQ+ scény, jako jsou asexuální, intersex či transgender lidé. Sice si v rámci toho dal poněkud tragikomicky záležet, aby kupříkladu nezmínil angažmá jedné z letošních prominentních hostek, první evropské trans* poslankyně Vladimíry Luxuria, v italské Straně komunistické obnovy, ale snaha se cení.

Ve věci sponzorů a otázky, kdo může či nemůže mít alegorický vůz v průvodu hrdosti, ovšem zřejmě narazil na své limity. Na výtky nebyl schopný důvěryhodným způsobem zareagovat a poskytl jen poněkud zmatenou směs argumentů, výmluv i ad hominem výpadů vůči pořadatelům Alt*Pride.

K obraně duhového kapitalismu se letos netradičně připojila i část neautoritářské levice, která dosud radikální queer scénu buď ignorovala, nebo k ní přistupovala s méně či více skrývanou nedůvěrou. Kritika politice Alt*Pride vytykala především to, že tříští a arrogantně moralizuje LGBTQ+ komunitu. Pravděpodobně záměrně při tom pomíjela skutečnost, že spor radikálních queers a Prague Pride do značné míry

eskalovali sami pořadatelé duhového festivalu.

Alt*Pride kritizuje staršího a většího sourozence z pozice slabšího, který ví, že objekt kritiky výtky unese. Novějším a dosud nepřilíživě zavedeným queer projektům, jako je Pilsen Pride či Ostravský pride, naopak poskytuje zcela bezpodmínečnou podporu a solidaritu. Radikální queers navíc počítají sami sebe do širší LGBTQ+ komunity a za podobu hlavního průvodu hrdosti cítí spoluodpovědnost.

KOMUNITA JE VÍC NEŽ PR

Třenice s Prague Pride ovšem představovala jen okrajové zpestření programu. Převážná většina čtvrtého ročníku se soustředila na konstruktivnější využití, jako bylo kolektivní zamyšlení nad možností překonání kapitalismu, rozprava o formování svépomocných skupin pro řešení sexualizovaného násilí či workshop zaměřující se na IT bezpečnost a otázku, jak se mohou queer akce obejít bez problematické přítomnosti policie.

Zvláště na jedné z posledních akcí, uměleckém happeningu a setkání před budovou někdejšího Autonomního sociálního centra Klinika, vynikl hlavní rozměr radikálně-queer alternativy k Prague Pride: to jest budování komunity namísto PR a formování přátelských vztahů namísto shánění sponzorů a oficiálních dobrovolníků.

Alt*Pride nemá ambice stát se masovou záležitostí. Kolektiv, který jej organizuje, se přirozeně rok od roku proměňuje, a finanční náklady na uspořádání zhruba dvaceti přednášek, workshopů a besed zdaleka nedosáhly ani na cenu jedné vstupenky

do VIP zóny inzerované v rámci Prague Pride – tedy patnácti set korun.

Zda radikálnímu festivalu, který ze své přirozenosti chce bouřit a mobilizovat, podobný rozměr stačí, není zatím zřejmé. Jeho komunitní podstata přirozeně vede k možnosti snadných změn v koncepci i náplni. Jisté je zatím jen to, že queers sdružení pod hlavičkou Alt*Pride v aktivitě neustávají a hodlají aktivně podporovat zmíněné místní LGBTQ+ akce v Ostravě i Plzni. Ze hry není ani možnost přesunutí části aktivit do dalších regionů mimo specifickou a relativně bohatou Prahu.

Do značné míry určující bude pravděpodobně příští pátý ročník, který bude kopírovat zřejmě velmi tematizované desáté jubileum Prague Pride. Zásadní ovšem je, aby Alt*Pride našel dostatečnou oporu v dalších kolektivech nedogmatické levice, stejně jako další queer lidi ochotné kolektivně realizovat své tužby a myšlenky.

QUEER OSVOBOZENÍ V DOBĚ DUKY A KLAUSE MLADŠÍHO

S tím, jak se bude nadále transformovat neoautoritářská vlna, se staneme s největší pravděpodobností svědky vzniku a vzestupu nových reakčních iniciativ snažících se o zvrá-

cení trendu emancipace LGBTQ+ lidí. Nemusí být řeč pouze o groteskních uskupeních typu Sdružení přátel bílého heterosexuálního muže vedeného tragikomickými figurami, jako je Ladislav Jakl. Praxe ukazuje, že trend eskaluje především generace devadesátových politiků (Miloš Zeman) a funkcionářů (Dominik Duka) doplněná o novější neoautoritáře koketující s alt-right scénou (Václav Klaus mladší).

Tváří v tvář této vlně poroste význam jakýchkoli queer aktivit zdola, které se snaží o konfrontaci nepřesvědčivě skrývané homofobie a transfobie mainstreamu, stejně jako o budování bezpečného prostředí proti otevřeně nepřátelským fašistům a protofašistům. Průběžně se ukáže důležitost jak politické organizace lidí, co se dříve nijak zvlášť neorganizovali, tak jejich sdružování do solidárních platform, jež umožňují nejen zapojení do širších sociálních zápasů, ale také obranu osobních zájmů.

Linie, kterou nastavuje Alt*Pride, současně představuje příležitost pro odpoutání se od kulturních bojů a slamených panáků stavěných konzervativní pravíci směrem k nekompromisní a otevřené antikapitalistické politice. V té – alespoň v případě pražských radikálních queers – dochází k pře-

konání identitářství intersekcionalním pojetím politiky a pochopením skutečnosti, že kapitál, patriarchát, stát a cis-heteronormativita tvoří spojené nádoby.

Naskýtá se zde příležitost i pro ne-queer spojence. V důsledku totiž všichni vedeme stejný boj, v němž spolu potřebujeme komunikovat a hledat nové cesty spolupráce. Překonání bariér pocházejících z našich identit sice vyžaduje empatii i ochotu se učit, v konečném důsledku ale poskytuje benefity pro všechny zúčastněné.

To, že se na levici etablojí nezávislé a radikální queer iniciativy, jednak umožňuje jejich zapojení do širších sociálních bojů, jednak nedogmatické levici pomáhá vytvořit bezpečnější prostředí. To přirozeně stojí a padá s tím, nakolik jsou zúčastnění lidé poučeni o problémech patriarchátu a cis-heteronormativních mocenských vztahů. Je dobré mít na paměti, že pouze v takovém prostředí je možné zakládat skutečně solidární vztahy překonávající zvnitřně utlačovatelské tendence a organizovat se způsobem, který bude přístupný opravdu všem.

**SOLIDARITA
VYDÁVÁ SOCIALISTICKÁ SOLIDARITA
WWW.SOCSOL.CZ**

Registrační číslo Ministerstva kultury ČR: E 20370
Redakční e-mail: redakce@socsol.cz
Předplatitelský e-mail: predplatne@socsol.cz
Doručovací adresa: Socialistická solidarita,
P.O. Box 469, 111 21, Praha 1

ŠÉFREDAKTOR:
Martin Šaffek

REDAKČNÍ RADA
Mina Baginová, Vojtěch Jandera, Jan Májiček, Kryštof
Neřold, Vojtěch Roček, Martina Veverková

SAZBA:
Martin Šaffek

KOREKTURY
Roman Galovič, Soňa Tichá

Ilustrace na titulní straně Alexey Klyuykov

**PRODEJNÍ MÍSTA
ČASOPISU:**

kavárna Praha Husova 18, Brno	Galerie Tranzitdisplay Ditrichova 9, Praha 2
Kavárna Tři Očásci Třída Kpt. Jaroše 18, Brno	klub Brácha na triku Oldřichova 40, Praha 2
Galerie TIC Radnická 4, Brno	Mint shop Slezská 15 Praha 2
Kamenný obchod Fair&bio, Sokolovská 29, Praha 8	

**ČASOPIS SOLIDARITA JE NEVÝDĚLEČNÉ
PERIODIKUM. UTRŽENÉ PENÍZE
JSOU INVESTOVÁNY ZPĚT DO NÁKLADU
NÁSLEDUJÍCÍHO ČÍSLA.**

ZA ČÍM STOJÍME

PROTI IRACIONÁLNÍMU A ABSURDNÍMU SYSTÉMU

Globální kapitalismus je systém nerovností, ve kterém chudí chudnou a bohatí bohatnou. Stamiliony hladoví a umírají na snadno léčitelné nemoci, zatímco je technologicky možný důstojný život pro všechny. Systém upírá drtivě většinu možnost rozvíjet své tvůrčí schopnosti a degraduje ji na úroveň stroje. Lidé jsou nuceni pracovat déle a na více úvazků, zatímco nezaměstnanost stále roste a uvrhuje další masy do chudoby a nejistoty. V kapitalismu vznikají války o suroviny a trhy, jsou drancovány přírodní zdroje, likvidována kulturní rozmanitost. Ačkoli jsou veškeré hodnoty tvořeny lidskou prací, kontrolu nad jejich distribucí má kapitál. Kapitalismus spočívá v honbě za ziskem na úkor lidských potřeb. Je to iracionální a absurdní systém.

ZA SOCIALISMUS ZDOLA

Jako alternativu ke kapitalismu nabízíme systém, který nazýváme socialismem zdola. Jedná se o systém samosprávných rad, jež rozhodují o politických i ekonomických otázkách. Demokracie zde není omezena na hlasování jednou za čtyři roky. Ale proniká dennodenně všemi oblastmi života společnosti. To umožňuje začít vytvářet společnost bez nezaměstnanosti, bez chudoby, bez útlatku.

Naprosto odmítáme režimy bývalého východního bloku ČSSR, SSR, ale také v Číně, na Kubě atd. Považujeme je za tzv. státněkapitalistické režimy. Jestliže dnešní kapitalismus je typický mocí nadnárodních korporací a jim poplatných parlamentů, měla tehdy veškerou ekonomickou a politickou moc třída stranické byrokracie. Hlásíme se k tradici levicové opozice vůči těmto režimům.

Podporujeme zápasy námězdně pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení a všechny ostatní emancipační snahy. Nespoléháme ovšem na parlamentní politiku. Jen nezávislá aktivita pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací apod. může vést k systémové změně. Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození.

SOLIDARITA

Úsilí o socialismus zdola je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími, nezaměstnanými a utlačovanými v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví neprivilegované obyvatele různých zemí, různé národnosti, různé barvy pleti, různého pohlaví, sexuální orientace, náboženství či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu a xenofobii; proti islamofobii, nesnášenlivosti vůči Romům apod. Bojujeme za úplnou politickou, ekonomickou a sociální rovnost žen a mužů, vystupujeme proti diskriminaci na základě sexuální orientace. Fašismus a nacismus považujeme za zásadní hrozby všem dosaženým demokratickým a sociálním právům. Ačkoli jejich hesla často znějí antikapitalisticky, ve

skutečnosti jsou fašismus a nacismus pokračováním kapitalismu, jen jinými prostředky. V dobách krize jsou tyto politické hrozby zvláště aktuální.

REVOLUČNÍ ORGANIZACE

Kapitalistický systém vytvořil vysoce organizované instituce včetně státu, které kontrolují bohatí, média a represivní složky. Abychom čelili moci těchto institucí, musíme se sami organizovat. Chceme být zárodkem revoluční strany, která bude spojovat aktivisty různých hnutí a pracující třídy. Na rozdíl od parlamentních stran pro ni bude účast ve volbách jen prostředkem, jak dále šířit myšlenky svobody, rovnosti a solidarity. Tato revoluční organizace může zásadně přispět k tomu, aby emancipační hnutí sílila, a podílet se na rozvíjení myšlenek a strategií, které povedou k překonání kapitalismu.

SOC SOL V SOCIÁLNÍM HNUTÍ

1998

Rasisty je zavražděn zahraniční student. SocSol iniciuje sérii bouřlivých protestních demonstrací. Vzniká Iniciativa proti rasismu. Její aktivisté např. přelepují volební billboardy republikánů, pořádají blokády volebních stánků. Přispějeme k tomu, že v českém parlamentu nesedí fašisté.

2000

V Praze se připravuje velký sjezd finančníků z MMF. Ti se významnou měrou podílejí na sociální a ekologické devastaci světa. Chystá se protestní demonstrace a kontrasummit. SocSol se aktivně zapojuje do Iniciativy proti ekonomické globalizaci (INPEG). Protesty jsou velkým úspěchem alterglobalizačního hnutí. Na demonstraci se sjede 15 000 lidí, finančníci končí o den dříve.

2002

Ve Florencii se koná první Evropské sociální fórum (ESF). Zde probíhá miliónový protest proti chystané invazi do Iráku. SocSol jako jediná česká antikapitalistická organizace pořádá na fórum výpravu. Organizujeme také početné výpravy z ČR na následná ESF v Paříži a Londýně.

2003

Bush útočí na Irák. SocSol inspiruje vznik Iniciativy proti válce a podílí se na jejím fungování. Iniciativa se stává ohniskem demonstrací proti chystané invazi. I lidé v ČR se tak zapojí do největší světové protiválečné demonstrace v dějinách. 15. 2. 2003 protestuje 15 miliónů lidí.

2006

Plánuje se vybudování raketové základny v ČR. Vzniká Iniciativa Ne základnám. Ta sdružuje více než čtyřicet organizací, pořádá debaty, happeningy a demonstrace. U vzniku však byly organizace pouze tři, mj. SocSol. Stavba základny je nakonec zastavena, což znamená

velké vítězství demokracie v ČR a posílení hnutí proti globálnímu kapitalismu.

2010

Pravicová vláda ODS, TOP a Věcí veřejných chystá drastické škrt v sociální sféře. Postihnout mají především ty nejchudší. V srpnu se dává dohromady ProAlt – iniciativa pro kritiku reformu a na podporu alternativ. Jedná se o dosud nejpěstřejší a nejširší levicovou platformu v ČR. Je v centru aktivistického odporu proti reformům, spolupracuje s odbory a organizuje tisícové demonstrace. Socialistická Solidarita se jako jediná radikálně levicová skupina v ČR do ProAltu zapojuje od samého počátku.

2011

SocSol stojí u vzniku iniciativy Za svobodné vysoké školy, která na jaře organizuje dosud největší studentské protesty od roku 1989. Deset tisíc studentů pochoduje Prahou v rámci tzv. Týdne neklidu. Do něj se zapojí další tisíce studentů po celé republice a organizují happeningy, přednášky a debaty. Plánované vysok školské reformy jsou zastaveny.

2012

Protesty proti pravicové vládě škrtů sílí. Členové SocSol se aktivně podílejí na vzniku platformy STOP VLÁDĚ. Ta spojí přes 50 odborových svazů, občanských iniciativ a zájmových sdružení. Uspořádá několik protestních akcí včetně více jak 100 000 demonstrace na Václavském náměstí. Ta se stane symbolem odporu proti neoliberálním reformám.

2013

Zvedá se další vlna protiromských pochodů, v některých případech se rozvíjejí v pouliční násilí. Aktivisté SocSol pomáhají s organizací protiakcí. Díky blokádám neonacistických pochodů se daří držet davu „slušných Čechů“ mimo romská sídliště.

2014

V druhé polovině roku začínají stále více proudit informace o dojednáváných smlouvách TTIP a CETA. SocSol se zapojuje do společné platformy STOP TTIP CZ, která začne pořádát semináře, konference a debaty o TTIP a uspořádá také první demonstraci proti oběma smlouvám.

2015

Především v souvislosti s katastrofální humanitární situací v Sýrii a Iráku přichází do Evropy vlna uprchlíků z této oblasti. Českou republikou se přelévá vlna islamofobie, aktivitu začínají rozvíjet rozličné rasistické a fašistické spolky. Autentická levice včetně SocSol organizuje protidemonstrace, jako koordinační platforma vzniká Zleva proti xenofobii.

NÁŠ BOJ POKRAČUJE. PŘÍDEJTE SE K NÁM!

MILION CHVILEK PRO SKUTEČNOU DEMOKRACII

Následující text je leták, který jsme rozdávali na demonstraci na Letné 23.6. v Praze.

Andrej Babiš je v kolosálním střetu zájmů. Je to logické a není to nic nového. Ve chvíli, kdy se jako multimiliardář a vlastník koncernu Agrofert pustil do politiky, stal se ztělesněním prorůstání ekonomické a politické moci – tedy oligarchizace.

Problém ale není jen v Babišovi a jeho hnutí ANO, které je politickou divizí Agrofertu. Problém je v tom, že systém, který klade za svůj hlavní cíl zisk, vždy vede ke koncentraci bohatství, a vždy tedy bude tvořit lidi, jako je Babiš. Vzpomeňme na vykutálené podnikatele jako byl Viktor Kožený, nebo Vladimír Železný, nebo současné postavy „krále exekutorů“ Tomáše Vrány, Pavla Tykače, nebo Zdeňka Bakaly. Miliardáři, často sponzoři velkých stran, svoje zájmy prosazují jinak než ve volbách – u nich platí, že promlouvají peníze.

Zatímco jedna skupina komerčních médií (MF Dnes, Lidové noviny) klidně ignoruje masové protesty, aby chránila svého vlastníka a premiéra, druhá (Hospodářské noviny) přináší podbíživý rozhovor s vlastníky investičního fondu, který drží pod krkem čtyři desítky tisíc nájemníků na Ostravsku. Rukojmím zájmu velkého byznysu se tak můžeme stát

kdykoli, ani k tomu nepotřebujeme Marka Prchala.

Lidé, kteří dnes organizují protesty proti Babišovi, ale tak daleko nevidí. Místo kritiky systému se zaměřují na kritiku jednoho člověka a domnívají se, že jeho odstavení postačí k obnově té správné „liberální demokracie“. Často se odvolávají na rok 1989 nebo na „odkaz Václava Havla“. Ve skutečnosti je oligarchizace jen logickým vyústěním cesty, kterou jsme po roce 1989 nastoupili: zvykli jsme si, že na bohatého se u nás bere větší ohled než na chudého, že zájem podnikatele váží víc než zájem obvyčejného zaměstnance.

Radě lidí to vyhovuje: pohoršují se až ve chvíli, kdy některý velkopodnikatel získá takový vliv, že zbytek elity nemá rovnou šanci svých privilegií využívat. Stačí uvést příklad Nečasova ministra Drábka a jeho „reformy“ systému podpor v nezaměstnanosti: liberálům nijak nevadilo, že komplikuje nezaměstnaným život a protiústavně je nutí pracovat pro zaměstnavatele zadarmo; netrápil je ani zpackaný informatický systém, který zastavil vyplácení dávek a řadu lidí tak existenčně ohrozil – vždyť šlo jen o nezaměstnané! Pohoršení byli až ve chvíli, kdy se ukázalo, že

při zadávání veřejné zakázky na tento systém došlo k zvýhodnění jedné firmy na úkor ostatních.

Řešením tedy není vrátit se k „ideálům z roku 1989“, ale naopak je překonat. To samozřejmě neznamená vrátit se k předchozímu režimu, který nebyl lepší (Babišovi se ostatně dobře dařilo za obou).

Řešením je dotažení demokracie do konce. Nestačí jen stále více oslabovaná politická práva. Musíme zavést systém ekonomické demokracie, ve které je bohatství společně spravováno všemi, kteří se na jeho vzniku podílejí – tedy kde ti, kteří v podniku pracují, mají co mluvit do svých pracovních podmínek, do ekonomické rozhodování firmy, a nakonec i do toho, kdo ji má řídit. Jen systém, která je takto demokratický, může zabránit koncentraci nadměrné moci v rukou nikým nevolených jedinců.

Současná parlamentní „levice“ se o nic takového snažit nebude. Jak ČSSD, tak KSČM systém nerovnosti vyhovuje a přizpůsobily se natolik, že ochotně dělají Babišovi poskoky. Je proto nutné poslat tyto strany do šrotu – důslednou demokracii prosadí jen skutečná levice.